

2025 tél

MADÁRTÁVLAT

■ TERMÉSZETVÉDELEM

4 Özönfajok veszélyeztetik a természetes élővilágot és a gazdaságot – II. rész

7 Célkeresztben:

új módszerrel a hullók és kételtűek nyomában

■ SZERVEZETI ÉLET

11 40 év az MME szolgálatában

16 Új utakon –

A vonuláskutatás, környezeti nevelés és utánpótlás-keresés új központja a budapesti Naplás-tó természetvédelmi területen

■ MME BOLT

19 Megjelent a Magyarország harkályai hiánypótló könyv!

■ HÍREK

20 MME hírek – 2025. július–szeptember

■ CSIPOGÓ

23 Fókuszban a récefélék – A világ legelegánsabb madarai, a hattyúk

■ MADÁRTANI TÁJÉKOZTATÓ

36 Érdekes madárfészkelések

■ FAUNISZTIKA

39 Érdekes madármegfigyelések

■ MADÁRGYŰRÜZÉS

42 Érdekes madármegkerülések

MADÁRTÁVLAT – madártani és természetvédelmi folyóirat

XXXII. évf. 4. szám, ár: 890 Ft (MME-tagoknak térítésmentes)

KIADJA: Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) közhasznú társadalmi szervezet „A madárbarát Magyarorszáért!”

1121 Budapest, Költő utca 21., Tel.: (06-1) 275-6247 · Fax: (06-1) 275-6267 · www.mme.hu

FŐSZERKESZTŐ: Orbán Zoltán

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ: Schmidt Egon 1994–1995

KORÁBBI FŐSZERKESZTŐK: Péchy Tamás 1996–2004; Ujhelyi Péter 2004–2011, 2013–2018; Orbán Zoltán 2012, 2018–

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Halmos Gergő, Haraszthy László, Orbán Zoltán, Vásony Petra

NYELVI KORREKTOR: Szűcs Katalin

TERVEZÉS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: Kitaibel Bt.

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR: Bányai Lászlóné

TERJESZTÉS: Bányai Lászlóné és Skrionya Barbara

FELELŐS KIADÓ: Halmos Gergő MME ügyvezető igazgató

NYOMTATÁS ÉS KÖTÉS: EPC Nyomda – Budaörs

FELELŐS VEZETŐ: Mészáros László ügyvezető

ISSN 1217-7156

A címlapon: telető erdei fülesbaglyok (fotó: MME archívum)

ÚJÉVI FOGADALMAK

Ahogy közeledünk az év végéhez sokan gondolkoznak azon, hogy a következő évben mit fognak máshogy csinálni, milyen fogadalmat fognak tenni, hogyan változtatnak az életükön? Ugyan van, hogy a fogadalmak csak néhány napig tartanak, de azért sokan tényleg képesek változtatni.

Az egyik kiemelkedő téma, amiről a fogadalmaink szólnak, az a saját egészségünk. Öröndetesen látom az elmúlt években, hogy sokaknál ezek nemcsak néhány napig tartanak ki, hanem valódi és tartós változást hoznak. Egyre több emberrel találkozom, akik gyalognak, futnak, bicikliznek az egészségük megőrzése érdekében. Az amatőr futóversenyeken egyre nagyobb számban indulnak az életmódot váltók. Sokan változtatnak az étrendjükön is – egészségesebb ételeket választanak, biotermékeket keresnek vagy épp vegetáriánus irányba mozdulnak. Nemcsak a testi, hanem a lelki és szellemi egészség is előtérbe került: tudatosabb életvitel, meditáció, szakember segítsége és olyan munka vagy hobbi, amely segít megőrizni az egyensúlyt.

Érdekes módon viszont keveseknek jut eszébe, hogy az egészségünk alapvető záloga a természeti környezetünk, ha úgy tetszik a Föld állapota. A tiszta és hozzáférhető ivóvíz, az

egészséges ételmiszer, a jó fizikai állapotot garantáló testmozgás környezete, a jó levegő, a lelki béke megőrzését elősegítő természeti élmények mind azon múlnak, hogy mit őrzünk meg, sőt egyre inkább mit állítunk helyre, tisztítunk meg, alakítunk vissza a természetből. Ha valóban egészségesebb életet akarunk élni, akkor az szóljon arról is, hogy kevesebbet erőforrást fogyasztunk; a saját környezetünkben, a kertünkben természetbarát megoldásokat választunk; ösztönözzük a helyi közösségünket természetalapú megoldásokra, a munkahelyi közösségünket arra, hogy csökkentse az intézmény vagy cég ökológiai lábnyomát; kérjük az ország vezetését, hogy a fenntarthatóság legyen alapvető működési elv.

Nem kis feladatok ezek, de sok kicsi, megtartott újévi fogadalom jelentős változást hozhat. Arra biztatok mindenkit, hogy gondolja át, mit változtathat a természeti környezetünk érdekében és hogyan gyakorolhat hatást szűkebb és tágabb környezetében a jövő évben. Tegyük együtt fogadalmat és ne adjuk fel újév másnapján, szeretnék jövőre a futók mellett egyre több öntevékeny természetvédővel is találkozni!

Halmos Gergő
ügyvezető igazgató

ÖZÖNFAJOK

veszélyeztetik a természetes élővilágot és a gazdaságot

II. rész

– Inváziós fás szárú növények Magyarországon –

Sorozatunk második részében a fás szárú özönnövényeket tekintjük át, amelyekből sajnos számos faj fordul elő hazánkban. Arra nincs lehetőségünk, hogy valamennyi fajra kitérjünk, de a legfontosabbakat – amelyek nagy területet foglalnak el vagy természetes társulásokat veszélyeztetnek – ismertetjük. Bemutatásunk nem követi a rendszertani sorrendet, inkább veszélyességük sorrendjében következnek az egyes fajok.

Magyarország tájtalakítása az emberi tevékenység kezdete óta folyamatosan zajlik, ugyanakkor volt a történelmünkben néhány olyan esemény, amely alapvető változást hozott. Az első ilyen az erdők kiirtása volt, amely sok ezer évvel ezelőtt kezdődött, és ha minimális mértékben, de még ma is tart. Ez az elsősre furcsán hangzó megállapítás egy kis magyarázatot igényel. A Duna–Tisza közén letermelt homoki tölgyesek helyére telepített, semmit érő feketefenyő-ültetvények vagy a

gazdasági értelemben hasznosnak tekintett akácosok kialakítása is erdőirtásnak tekinthető, hiszen egy összetett, sok fajból álló erdő helyére ültetvény került.

FEHÉR AKÁC

Napjainkban Magyarországon még mindig sokfelé telepítik az akácot, másutt pedig nem kell telepíteni, megállíthatatlanul terjed magától is. A fehér akácot Magyarországra az

Akácfa (fotók: Haraszthy László)

Akácterem

Áthatolhatatlan gyalogakác (fotók: Haraszthy László)

← Mirigyes bálványfa

1700-as évek elején hozták be, leginkább parkokba vagy sorfának. A későbbiekben különböző kampányok főszereplőjévé vált, ilyenek voltak a futóhomok megkötése, illetve az Alföld fásítása. A fehér akác mára az ország legnagyobb kiterjedésben megtalálható faja lett. Gazdasági előnyei vitathatatlanok. Tűzfától szerszámmányig, parkettának stb. sok mindenre lehet használni. Ráadásul könnyű telepíteni, felújítani. Az akácméz pedig közkedvelt és keresett termék.

Természetvédelmi szempontból az akác azonban különösen veszélyes, mert egyrészt megállíthatatlanul tud terjedni, azaz tipikus özönfaj. Gyökérsarjakról és magról egyaránt képes szaporodni. Mivel pillangós növény, a gyökerein nitrogén-megkötő baktériumok találhatók, amelyek egy-egy állomány néhány évtizede alatt jelentős mennyiséget képesek a talajban felhalmozni, aminek a nitrogénkedvelő gyomok nagyon örülnek, ugyanakkor a természetes flóra kiszorul az akácültetvényekből, és ezzel a biológiai sokféleségünk jelentősen sérül, illetve csökken.

Ma már sajnos az akác nemcsak az alföldi ültetvényekben, hanem a középhegységeinkben is sokfelé megtalálható. Az alföldi tájban ugyanakkor számos madárfaj megtelepedése kötődik az akáchoz: a vetésivarjú- és a kékvércse-telepek, továbbá a kis őrgébicsen és a pusztai ölyvön kívül még számos madárfaj rakja fészket akácra. Azok közé az özönfajok közé tartozik, amely a jelentős gazdasági haszna miatt még nagyon

Keskenylevelű ezüstfa-bokor

Gyalogakác termése

sokáig itt lesz velünk, ugyanakkor a természetes társulásokba való bejutását meg kell akadályozni. Ahol még nem fordul elő, oda nem szabad betelepíteni. Van Magyarországon olyan település, amely önkormányzati határozattal még a kertekbe történő ültetését is megtiltotta.

GYALOGAKÁC

A gyalogakác éppen úgy Észak-Amerikából származik, mint a fehér akác. Ez a cserje is pillangós virágú, ezért az általa elfoglalt területeken a talaj nitrogéntartalma megnövekszik, ami az árnyékolása mellett hozzájárul ahhoz, hogy a természetes flóra kipusztul alatta. Ma már Magyarországon szinte bárhol találkozhatunk vele, de legnagyobb állományai a folyók hullámterein, csatornák, árkok partjain fordulnak elő. A fehér akáccal ellentétben sem a gazdálkodónak, sem a természetvédőnek nincs öröme, a vízügyi szolgálatról nem is beszélve. A hullámtéri legelők vagy szántók átmeneti felhagyása után már egy-két év alatt összefüggő állományai alakulhatnak ki. Szaporaságát az általa termelt, különösen nagyszámú mag biztosítja, azonban nemcsak a hullámtereken terjed, hanem gátak oldalában is. Nincs egyetlen olyan alacsonyabb vagy magasabb rendű állat, amely rágná, fogyasztaná levelét, szárát stb.

Ez az egyenes szárú cserje viszonylag rövid életű, általában 20 év körüli az élettartama, de a folyamatos sarjadás miatt ennek nincs gyakorlati jelentősége, nem lehet ugyanis arra várni, hogy majd magától visszaszorul. Annak ellenére, hogy nagyon sűrű állományokat képes létrehozni, még fészkelésre sem

Keskenylevelű ezüstfa virága

A zöldjuhar a nevét a friss hajtásiról kapta (fotók: Haraszthy László)

alkalmas, mert az elágazás nélküli ágaira nem tudnak fészket építeni a madarak. Visszaszorítása meglehetősen költséges, bár házi bivallyal vagy magyar szürkemaráhával kilegeltethető, de a talajban felhalmozódott hatalmas mennyiségű magja miatt bármikor kisarjadhat, ezért a fás szárak eltávolítása után még évekig kell az előbújó sarjakat lelegettetéssel visszaszorítani.

KESKENYLEVELŰ EZÜSTFA

A keskenylevelű ezüsfát valamikor a török megszállás idején telepítették be hazánkba. Ez a Közép-Ázsiában honos fa a Magyar Alföldön és az országban másutt is leginkább cserjealakban fordul elő. A szikes talajokon érzi jól magát, de kedveli a nedves, jó vízellátottságú területeket is. Sokfelé mezővédő erdősávokat alakítottak ki belőle. Az utak mellett is gyakran telepítik, mert viszonylag sűrű ágszerkezete miatt jól használható a hófúvások megakadályozása vagy mérséklése érdekében is. Képes nagy területet elfoglalni és homogén állományokat kialakítani, amelyek alatt az erős árnyékolás hatására kipusztul a természetes vegetáció. A szikes és a vizes legelőkön súlyos problémát okozhat a területfoglalásával. Számos védett, lágy szárú növény állományait képes veszélyeztetni, miközben a gazdálkodóknak jelentős költséget okozhat a folyamatos visszaszorítása. Természetesen nem csak hátrányai vannak ennek a kellemetlenül tövises fának, cserjének. Erős illatú virága rovarok tömegeit vonzza, köztük a házi méheket is. Téli

Sarjadó mirigyes bálványfa

időszakban a termése a rigófélék, elsősorban a nagy csapatokban megjelenő fenyőrigók kedvelt tápláléka. A nyílt térségben dűloutak mentén vagy akár a legelőkön magánosan álló egyegy foltja kiváló fészkelő- és búvóhely. A kis őrgébics kedvelt fészkelőhelye, de a dolmányos varjak és a szarkák is szívesen építik fészkeiket sűrű, tövises ágai közé. Ezekben a fészkekben azután a vörös és kék vércsék, ritkábban a kabasólyom és az erdei fülesbaglyok is biztonságosan tudják felnevelni fiókáikat. A vadgerlek, az örvös galambok is szívesen költenek benne.

ZÖLD JUHAR

A zöld juhar Észak-Amerikából származik. Nem ismerjük pontosan, hogy mikor került be a Kárpát-medencébe, de azt tudjuk, hogy az 1960-as években a hullámterekre, az alföldi szikes és homokos területekre tömegesen telepítették. Kár, hogy nem élnek már azok, akik ennek a fajának a telepítését szorgalmazták, mert így nem tudjuk megkérdezni tőlük, hogy vajon mit vártak a telepítéstől. A zöld juhar fája értéktelen, nem mézelő stb. Kára viszont bőven van. Az értékes puhafás ligeterdőkben második lombkoronaszintet alkot, ezzel jelentősen átalakítja az erdők szerkezetét, alatta leginkább csak a szeder vagy a csalán tud megélni. Képes olyan állományokat kialakítani, amelyekben más fa- vagy cserjefaj nem él, az ilyen helyeken a lágy szárú vegetáció sem képes megélni.

MIRIGYES BÁLVÁNYFA

A mirigyes bálványfa Kínából származik. Már az 1800-as években megkezdtek a Magyarországra történő telepítését, elsőként a Villány melletti Szársomlyó hegyre, ahol a magyar kikerics is él. Utóbbi növényfaj volt a közelmúltban forgalomból kivont kétforintos érme hátoldalán, mint az egyik legjelentősebb természeti értékünk.

Érthetetlen ennek a múltbeli telepítésnek a helyválasztása, mert a Szársomlyón különösen gazdag, száraz gyepekre jellemző növényvilág él, amelyhez sok állatfaj kötődik, de itt él a kaszpi haragossikló legjelentősebb hazai állománya is. Ma-napság a Duna–Dráva Nemzeti Park Igazgatóság elkeseredett küzdelmet folytat ennek az özönfajnak a visszaszorítására. Veszélye nemcsak abban rejlik, hogy elfoglalja a gyepeket, és árnyékolásával megszünteti a lágy szárú flóra életfeltételeit, hanem gyökereiben és leveleiben is csírázásgátló anyagok találhatók, amelyek a talajban összegyűlve a bálványfaegyedek eltávolítása után is még egy ideig korlátozzák a természetes növénytakaró kialakulását.

Sajnos a természetes flórát veszélyeztető, számos esetben jelentős gazdasági problémát okozó, fás szárú özönfajok sora az itt bemutatott öt fajjal nem merül ki. Van ezeken kívül is jó néhány további kellemetlen jövevény, mint például a kései meggy, a nyugati ostorfa, az amerikai kőris, de sokfelé a közönséges orgona is súlyos ökológiai és gazdasági problémák okozója.

Az özönfajok elleni védekezésnek mára már sokféle módja ismert, és sok faj visszaszorítása tekintetében jelentős eredményeket tud felmutatni a magyar természetvédelem, azonban ne feledjük el azt, hogy minden, amit ezek megfékezésére kell fordítanunk, más fontos természetvédelmi és gazdálkodási teendőktől vonja el az erőforrásainkat.

Haraszthy László

Célkeresztben: új módszerrel a hüllők és kételtűek nyomában

A rákosi vipera, ez a fokozottan védett, kizárólag a Kárpát-medencében előforduló kígyófaj egykor a Bécsi-medence és az Alföld nagy részén előfordult. Élőhelyeinek eltűnése miatt ma azonban már csak néhány elszigetelt populációja ismert. Változatos szerkezetű, zsombékokkal gazdagított, részben víz borította lápréteken és legelőkön fordul elő.

A 2004 óta működő Rákosivipera-védelmi Központ elsődleges célja, hogy a zárt téri tenyészközpontban született és nevelkedett viperákat a természetbe kihelyezve megerősítsünk meglévő állományokat, illetve újakat hozunk létre olyan, alapos körülményekkel kiválasztott élőhelyeken, ahol a faj korábban jelen volt, de mára kipusztult. A program indulása óta eltelt közel 20 év folyamán összesen 1200 rákosi vipera került 15 természetes élőhelyre a Duna–Ipoly, a Fertő–Hanság és a Kiskunsági Nemzeti Park területén.

A központban éveken keresztül, nagy gondossággal nevelt viperákat a szabadon engedést követően sem veszítjük szem elől, habár ezt a zavarásra érzékeny, rejtőzködő életmódot folytató kígyót egyáltalán nem könnyű megtalálni. Táplálék, megfelelő napozóhely vagy éppen tavasszal egy kíváncsi pár után kutatva még ha a felszínen tartózkodik is, közeledtünkre a dűs fűvű, zsombékos réten pillanatok alatt eltűnik a száraz fűvarban vagy egy közeli rágcsálójáratban. A faj rendszeres monitorozását, terepi kutatását többféle módszerrel végezzük, melyek célja a szabadon élő állományok nagyságának

Ócsa-Inárcs terelő kamerák (fotó: MME archívum)

becslése, korösszetételének, genetikai állapotának, az egyes egyedek kondíciójának felmérése. A rákosi viperák által lakott területek rendszeres bejárása során megmérjük a megfigyelt viperák hosszát és súlyát, a róluk készült fotók alapján pedig egyedileg azonosítjuk őket.

RÁDIÓTELEMETRIA

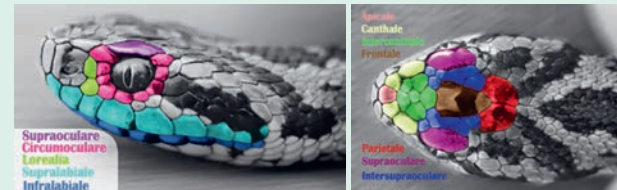
A szabadon engedés alkalmával egyes egyedeket rádiótelemetriás jeladóval látunk el, és ezeket a példányokat heti rendszerességgel felkutatjuk. Az így rögzített tartózkodási helyük alapján kirajzolódik az egyedi mozgáskörzetük, valamint a kígyók által előnyben részesített vagy éppen elkerült élőhelyek típusairól is ismereteket szerzünk. Ezek az ismeretek segítenek a kíváncsi élőhelykezelési módok meghatározásában, valamint abban, hogy ezeket a kezeléseket úgy végezhessük el, hogy az állatok számára a legkisebb zavarással járjanak. Több évtized monitorozási tapasztalatából látjuk, hogy a kígyók észlelésére alkalmas időszakok limitáltak, és általában nehezen megoldható a térben egymástól távol eső területek egyidejű felmérése.

KAMERACSAPDA (VADKAMERA)

A területeken előforduló potenciális ragadozók felmérése már régóta alkalmazunk kameracsapdákat, de ezek a kamerák a korlátozott képességeik miatt jobbára csak a nagyobb testű emlősök és madarak megfigyelésére alkalmasak, az élőhelyeken mozgó rákosi viperákról nem készítenek felvételeket. Ennek egyik oka, hogy a viperák, ha tehetik, inkább a fűben rejtve mozognak, de van egy technikai oka is. A vadkamerák oldalirányú mozgásérzékelői ugyanis az infravörös tartományban kibocsátott fény visszaverődésén alapulnak. Ez akkor jön létre, ha a kamera előtt mozgó élőlény testhőmérséklete eltér

TUDTA?

A rákosi viperák a fejükön található pikkelyek száma, elrendeződése és alakja alapján egyedileg azonosíthatóak, mintegy ujjlenyomatként segítve az egyedek felismerését és nyilvántartását. A rákosi viperák beazonosítását egy adatbázis segíti, amely tartalmazza az összes, eddig a kutatók kezébe került állat fotóját.

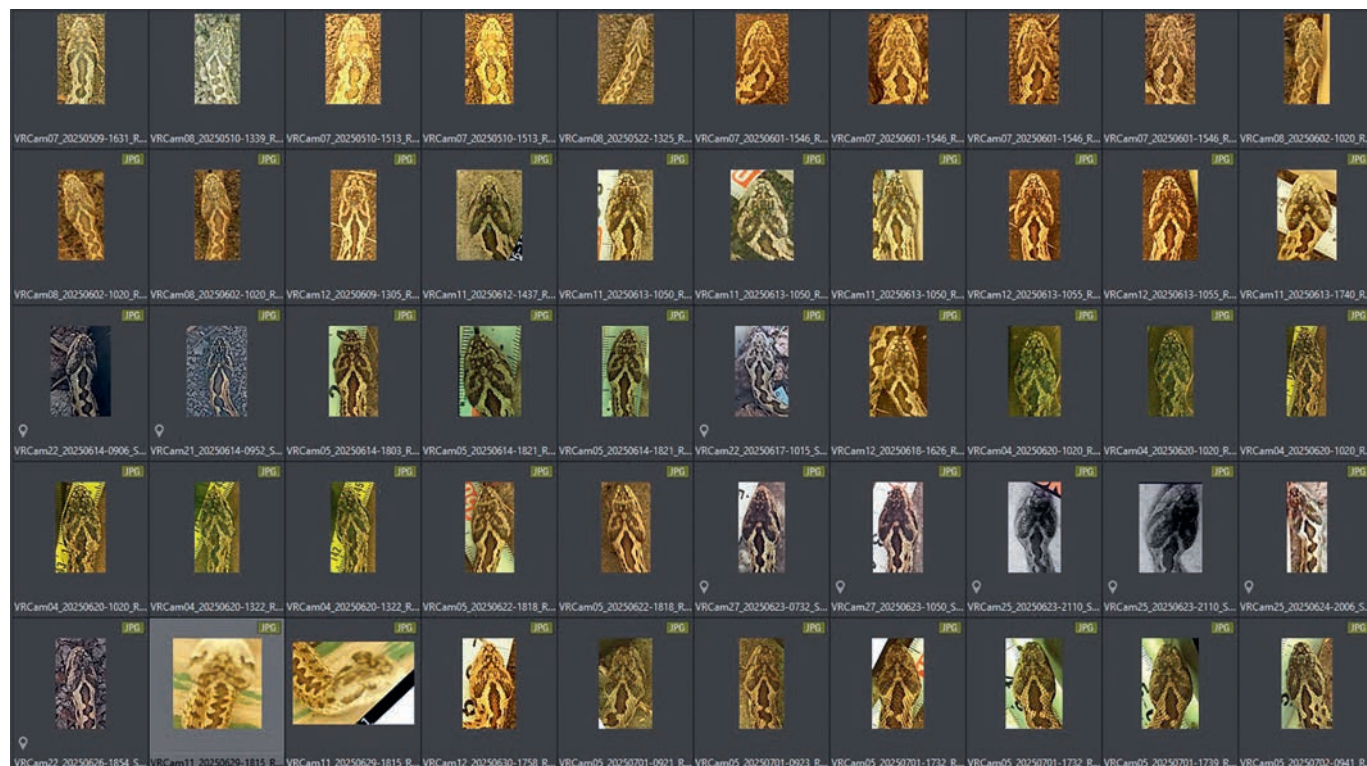

Rákosi vipera (felnőtt) (fotók: MME archívum)

a környezetétől, ami a hüllők esetében általában nem igaz, hiszen változó hőmérsékletű állatokként a megválasztott környezetük hőmérsékletére alapozva oldják meg a hőszabályozásukat.

Munkánk során folyamatosan keressük az újdonságokat, az innovatív, előremutató módszereket, melyek megkönnyíthetik és hatékonyabbá tehetik a faj kutatását. Három évvel ezelőtt a terepi felméréseinket két élőhelyen amerikai kollégák kutatása alapján kidolgozott, speciális kamerarendszerek használatával egészítettük ki. Ezek egy 10 méteres terelőfalból és két vödörből állnak, melyek a terelő két végén helyezkednek el. A vödörön talajszinten egy ki- és egy bejárat található, melyen keresztül az állatok szabadon mozoghatnak. A vödörök tetejébe szerelt vadkamerák mozgásra aktiválódnak, és jó minőségű, egyedi azonosításra is alkalmas felvételeket rögzítenek a kameracsapda alatt áthaladó, a területen élő állatokról anélkül, hogy szabad mozgásukban akadályoznánk őket.

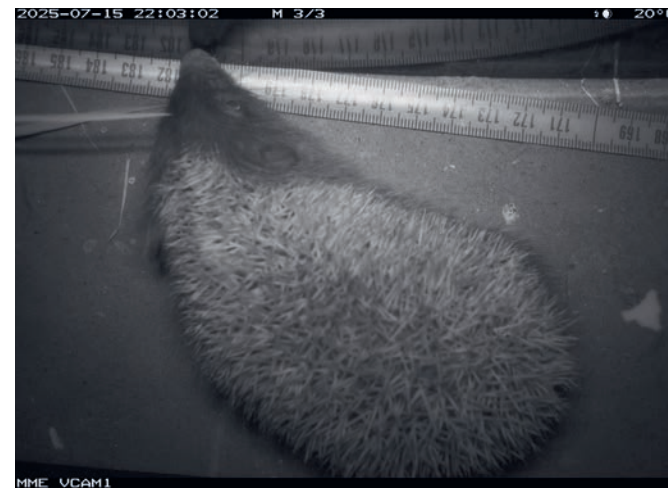
Rákosi vipera arcképcsarnok

Rákosi vipera (fiatal)

A módszer előnye, hogy a vizsgált területen élő állatokat zavaráruk nélkül figyelhetjük meg. A kamerák az élőhelyeken a nap 24 órájában jelen vannak, folyamatosan készen arra, hogy az itt mozgó állatokról mozgó- vagy állóképeket készítsenek. Az elkészült felvételek segítségével arra a kérdésre kapunk választ, hogy a terelő által határolt 10 méteres szakaszon éppen mely élőlények próbálnak meg áthaladni. A külön erre a célra beszerzett, nagy felbontású felvételek készítésére alkalmas, gyors reakcióidejű vadkamerákkal készült képek a jellegzetes, egyedi mintázattal rendelkező élőlények esetében egyedi azonosításra is lehetőséget adnak.

Már az első évben a három kamerarendszer segítségével két élőhelyen összesen 41 alkalommal észleltünk rákosi vipert. Ebből 30 esetben a felvételek lehetőséget biztosítottak az észlelt viperák egyedi azonosítására, ami alapján összesen 20 különböző viperát figyelhattunk meg. Közülük 12 példány általunk korábban elengedett kígyó volt. A következő évben ugyanez az elrendezés hasonló eredményt hozott: 37

Keleti süni (fotók: MME archívum)

Elevenszülő gyík

rákosivipera-észlelésből 22 alkalommal sikerült beazonosítani a megfigyelt egyedet, ami összesen 12 példányt jelentett. Ebből 9 kígyót korábban mi engedtünk el a területen.

A módszer sikerén felbuzdulva idén az összes kibocsátási helyszínre telepítettünk hasonló kamerarendszereket, így már 12 rendszert működtetünk összesen 10 helyszínen. A 2025-ös szezon során 114 rákosivipera-észlelés keletkezett, melyből 61 esetben azonosítható a felvételen szereplő kígyó, amelyek közül 21 példányt mi engedtünk el.

A vödörben egy mérőszalagot is elhelyezünk, melynek segítségével a feldolgozás során a felvételen szereplő állat hossz-mérésére is lehetőséget kapunk. 2025-ben 32 rákosi vipera hosszát tudtuk ilyen módon megmérni. Ez a mérési adat fontos adalék, mely az élőhely minőségéről és zavartalanságáról ad tájékoztatást. Példaként említhetjük, hogy az egyik kiskun-sági élőhelyen idén észlelt vipera a két évvel korábbi elengedésekor mért 43 centiméteres testhosszról 56 centiméterre növekedett, amely közelíti a valaha látott legnagyobb rákosi vipera méretét, jól szemléltetve, hogy az elengedést követően ez az egyed nemcsak túlélte, hanem az élőhely jó állapotának és zavartalanságának köszönhetően képes volt jelentősen gyarapodni és szaporodni is. Ez a konkrét példány egy júliusi hűvösebb periódusban a vödörön nemcsak áthaladt, hanem napokon

Rákosi vipera – több képből összeállított fotómontázs

Cickányvont

Békavő vízisikló

keresztül többször visszatért és ott elidőzött. Ennek magyarázata, hogy a vödör biztosította melegebb környezetre a testében növekvő embriók fejlődéséhez szükséges megnövekedett hőigény biztosítása miatt volt szüksége.

Ez a nem invazív, kiméletes módszer nemcsak a rákosi vipera monitorozásában lehet segítségünkre, hanem használatával megismerhetjük a területeken előforduló más kígyó-, gyík-, rágcsáló-, kistragadozó- és rovarfajokat is, melyek a viperák táplálékai, illetve potenciális ragadozói lehetnek. A kamerák segítségével az adott élőhelyeken korábban a bejárások során megfigyelt összes hüllőfajt észleltük, sőt, az egyik élőhelyen a kamerának köszönhetően új fajként regisztráltuk a rézsisiklót.

A kamerák ellenőrzésére, a keletkezett felvételek letöltésére hetente egy alkalommal van szükség. Az első két évben több mint 54 ezer felvétel keletkezett, míg idén a cikk október eleji leadásáig is közel 180 ezer felvételt rögzítettek a kamerák a rákosivipera-élőhelyeken. A jelentős mennyiségű felvételek feldolgozásában szakemberek, egyetemi, főiskolai gyakorlatot végző hallgatók és önkéntesek vesznek részt.

A kamerarendszereket sikerrel alkalmazzuk más, a hagyományos kutatási módszerekkel nehezen észlelhető, fokozottan védett

Menyét (fotók: MME archívum)

Rézsikló

Pettyes gőte fiatal

Zöld gyíkok (udvarlás)

fajok, így a keresztes vipera és az elevenszülő gyík monitorozására is. Az utóbbi esetben az MME által a szakosztályok számára kiírt belső pályázaton beszerzett kamerákat használtuk a Fertő–Hanság Nemzeti Park hansági élőhelyein a faj kimutatására. Az elevenszülő gyík feltételezett élőhelyi igényeinek megfelelően a vízközeli, nedves élőhelyeken elhelyezett kamerarendszerek jóval nagyobb arányban észlelték vízisiklót (421 észlelés), mint a rákosivipera-élőhelyeken (70 észlelés). Hűvösebb periódusokban akár 4-5 példány egyidejűleg használta búvóhelyként a kihelyezett vödöröket. Az elevenszülő gyík felmérése céljából négy helyszínen összesen 194 alkalommal észleltük a célfajt a kamerákkal. Egyedi mintázatok és sérüléseik alapján legalább 60 különböző egyed jelenlétét bizonyítottuk. A módszer segítségével a Fertő–Hanság Nemzeti Park két olyan területéről is sikerült kimutatni a faj jelenlétét, ahonnan eddig nem volt bizonyított előfordulása.

A kamerák segítségével a vízisiklók esetében éjszakai aktivitást is megfigyeltünk, több esetben táplálékszerzési céllal, amit a kamera alatt elfogyasztott kecskebéka bizonyított. Egy esetben két sikló ugyanazon békára harapott, ami a szárazsággal összefüggő táplálékínségre utalt.

A módszer alapvetően kíméletes, ártalmatlan jellege, illetve az így nyert adatok interpretációja megkérdőjeleződhet, amennyiben ragadozók zsákmányszerzési célra kezdik használni a kihelyezett kamerarendszerek környékét. Több esetben tapasztaltuk, hogy a menyétek nemcsak alkalomszerűen jelennek meg a vödörökben, hanem búvó- és táplálkozóhelyként használják azokat. Amennyiben a heti rendszerességű ellenőrzések során a menyétek túlzott aktivitására utaló jeleket észleltünk, időlegesen felszámoltuk ezeket a kamerarendszer-helyszíneket.

A kamerarendszerek a területek kisemlősközösségeire vonatkozóan is értékes ismereteket szolgáltatnak. Erdei egerek, pockok, cickányok és ürgék nagyszámú észlelési adatait a projekten dolgozó kisemlősszakértők dolgozzák fel, melyek kiegészítik az élvefogó csapdázás módszerével gyűjtött adatokat.

A kamerák annyira érzékenyek, hogy sokszor rovarok mozgását is rögzítik. Leggyakrabban hangyákról és futóbogarakról készültek felvételek, utóbbiak közül a védett szárnyas futrinka megfigyelése a Hanságban a régióra nézve is érdekes adalék.

A módszert és az évek során gyűjtött tapasztalatainkat több hazai és nemzetközi konferencián is bemutattuk az érdeklődő szakmai közönségnek, aminek eredményeként többek között egy Angliában régóta működő, az ott élő keresztes viperát monitorozó rendszer kiegészítéseként a távoli és nehezen megközelíthető élőhelyeken szeretnék ezzel a módszerrel bővíteni a kutatott területek számát.

A hazai állatvilág kutatásában még rengeteg lehetőséget rejt ez a módszer. A közeljövőben a rákosi vipera, a keresztes vipera és az elevenszülő gyík további kutatása mellett a pannogyík állományainak felmérésében tervezzük alkalmazását. A hullók kutatásán túl olyan zoológiai ritkaságok vizsgálatában lehet a szakemberek segítségére, mint a csíkos szőcskegér, az északi pocok vagy akár a magyar futrinka. A jövőben a nagyszámú megfigyelési adat feldolgozását a mesterséges intelligencia fejlődése és térnyerése is segítheti, amely a kamera alatt áthaladó élőlények fajcsoportszintű meghatározásában és az állatok hátmintázat alapján történő azonosítását könnyítheti meg.

**Halpern Bálint, Egerer Anna, Gulyás Csenge,
Major Borbála, Nagy Dénes, Somlai Tibor
és Szommer Tamás**

40 év az MME szolgálatában

Bagyura János kollégánk, az MME alapító tagja, 40 éve dolgozik az MME titkárságán, elsősorban ragadozó madarakkal kapcsolatos programokon. Ennek az évfordulónak az alkalmából beszélgettünk vele az elmúlt négy évtizedben végzett madárvédelmi munkájáról, személyes élményeiről.

Hol és hogyan kezdte el madarászni?

Budapest III. kerületében, a Péter-hegy közelében, a cserépgyári munkástelepen nőttem fel, amelynek akkor alapvetően mezőgazdasági környezete volt. Gyerekkoromtól kezdve érdekelték a madarak, rendkívüli élményt jelentett számomra, ha megfigyelhettem színezetüket, repülésüket és viselkedésüket. Lakóhelyem környéke a hozzám hasonlóan a természet iránt érdeklődő gyerekek számára – mert többen is voltunk – ideális környék volt. Amint kiléptem az ajtónkon, rögtön szántóföldek, gyepek, gyümölcsösök, kissé távolabb a Péter-hegyi fenyves, ellenkező irányban pedig az a Mocsárosdűlő húzódott, ahol egyesületünknek éppen most épül meg az új székháza. Ez a térség inkább vidéki, mint városi környezet volt. A fentiek mellett volt még egy érdekes élőhely a fenyves északi oldalán: az Ürömhöz tartozó Csókavár, egy ősi, elhagyott, katlanszerű mészkőbánya, körülötte ürgék által lakott legelővel. Különleges hangulata volt. A bányában költött 2-3 pár vörös vércse és kúvik, 15-20 pár csóka és számos parlagi galamb. A különböző élőhelyeken minden évszakban volt valami érdekes megfigyelni. Közvetlen környezetemben is volt látnivaló, mert minden második házban galambokat és énekesmadarakat tartottak, és ebből én sem maradtam ki.

Mikor ismerkedtél meg a ragadozó madarakkal?

Kezdetben a galambjaimra vadászó héják és karvalyok keltették fel rendkívüli mértékben az érdeklődésemet. Ezután lakóhelyünk térségében egyre távolabb mentünk madarászni, és akkor már egerészölyvet, vörös vércsét, kabasólymot és barna réti-héjakat is megfigyeltünk. A Péter-hegyi fenyvesben esetenként,

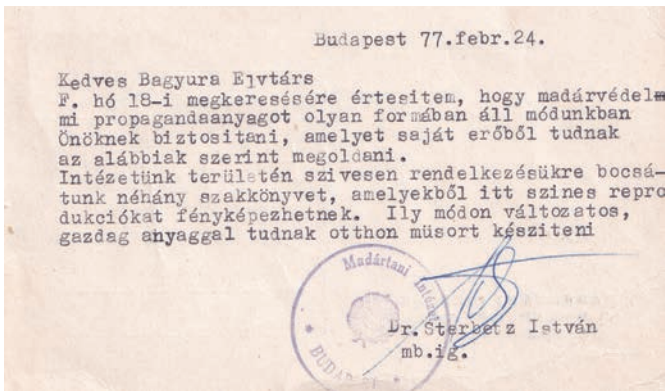
↑ Bagyura János kerecsensólyom-gyűűzés közben Pest megyében 1986-ban (fotó: Kovács Attila)

↗ Bagyura János (fotó: Helyey Zsuzsanna)

a barna réti-héján kívül, az említett fajok fészket is megtaláltuk. Különleges, örömteli élmény volt számomra, amikor sikerült felmásznom egy fára, és közelről megnézhettem egy-egy ragadozó madár tojásait vagy fiókáit, és ez azóta sem változott.

Ebben az időszakban kiktől vagy miből lehetett tanulni?

Gyerekként még nem ismertünk ornitológiával foglalkozó szakembereket, és szakirodalom sem állt a rendelkezésünkre, ezért kezdetben a gyakori énekesmadarakat sem a hivatalos, hanem a népies nevük alapján ismertük meg. Nem volt televízió, internet, számítógép, mobiltelefon, az emberek elsősorban levélben, illetve sürgős esetekben távirattal tájékoztatták egymást. Még nem voltak nemzeti parkok, és az MME sem alakult meg. A klasszikus ornitológiai tevékenységről a hétköznapi emberek

Első előadásommal kapcsolatos dokumentum 1977-ből

Az RMVSZ vezetősége 2000-ben. Hátsó sor balról: Solti Béla, Bank László, Balogh László, Sándor István, Kalocsa Béla; elől: Tóth Imre, Szitta Tamás, Bagyura János, Horváth Zoltán, Viszló Levente és Haraszthy László (fotók: Bagyura János)

keveset vagy semmit nem tudtak. Nem volt ritka, hogy a hozzám hasonló érdeklődésű gyerekek – ha nem volt madarász-kapcsolatuk – a madarászat alapjait saját és barátaik tapasztalatai alapján tanulták meg. Volt még egy hely, ahol időnként érdekes információhoz jutottunk, ez pedig az újpesti piacnak az a része, ahol állatokat és madarakat árúsítottak. Minden második hétvégén itt találkoztak a téma iránt érdeklődők, és mivel a piac lakóhelyemtől kerékpáron elérhető volt, ezért itt is gyakran megfordultam. Elsősorban énekesmadarokról, fogásuk módszereiről és az ezzel kapcsolatos élményekről bőségesen lehetett itt hallani, és időnként még ragadozó madarat is lehetett vásárolni. Bátyám 1971-ben belépett a Magyar Vadászok Országos Szövetségének (MAVOSZ) Solymász Szakosztályába, így ettől kezdve már solymászberkekből is voltak madarakkal kapcsolatos információim, és 1973-ban az MME megalakításának tervéről is így hallottam először. Jelentős fordulóponthoz és segítséget jelentett számomra, hogy egy antikváriumban sikerült *Aquila* évkönyveket vásárolnom, amelyekben már olvastam

Szirtisas-fiókák a Zempléni-hegységben 2007-ben

A Zempléni-hegységben szirtisas-gyűrűzés közben 2007-ben

a Madártani Intézet tevékenységéről. Különösen azok a rövid hírek voltak érdekesek, amelyekben számomra ismeretlen fajokat és élőhelyeket írtak le, és később ezek felkeresése jelentette nekem a legnagyobb élményt és kihívást is.

Ezekre a számodra új élőhelyekre hogyan sikerült eljutnod?

Az 1970-es évek elején már előfordult, hogy a korábban említett publikációk alapján felkerestem egy-egy távolabbi fészkelőhelyet, de nagyon át kellett gondolnom, hogy mikor hová szerettem volna eljutni, mert kevés szabadidőm volt, és csak tömegközlekedéssel tudtam utazni. A szocializmus időszakában mindenkinek kötelessége volt dolgozni – ellenkező esetben közveszélyes munkakerülésért megbüntették –, és csak minden második héten volt szabad szombat. Vagyis csak az éves szabadságom terhére és hétvégén tudtam hosszabb és néha hét közben rövidebb időre kijutni terepre. Előfordult, hogy délután két óráig egy műhelyben dolgoztam, utána elutaztam a Mátrába egy számomra érdekes fészkelőhelyet megnézni, és másnap reggel hat órákor már ismét dolgoztam. Ez nem volt ritka eset, más hegységekbe is hasonló módon jártam. Ezek

Jeladó felszerelése kerecsensólyom-fiókákra a Déványai-síkon 2008-ban (fotó: Puskás László)

2009-ben a XX., jubileumi Sasriasztó egyik ünnepélyes pillanata (fotó: Bagyura Éva)

izgalmas kirándulások voltak, és közben egy nap alatt hatalmas élménybéli különbségeket éltem át: délelőtt még zúgó gépek között dolgoztam, délután meg egy távoli hegység ritka ragadozómadár-fészke körül végeztem megfigyeléseket. Komoly élményt jelentett, amikor Puskás László segítségével a Déványai-síkra is sikerült eljutnom, ahol több napon keresztül kerékpárral mentünk fészkeket keresni. Ebben az időszakban már elsősorban a ragadozó madarak érdekeltek, és a gyakori fajokról már elfogadható fajismerettel rendelkeztem.

Kedvelt madaraddal, a kerecsensólyommal mikor ismerkedtél meg?

A sólymok különösen érdekeltek, de ebben az időszakban kerecsensólyomból még kevés volt, és fészkelő párok kizárólag a hegyvidéken voltak ismertek. A vándorsólyom pedig mint költő faj már kipusztult Magyarországról, ezért megfigyelésük szinte lehetetlennek tűnt. Különböző forrásokból megtudtam, hogy a Pilisben, illetve a Visegrádi-hegységben 3 pár kerecsensólyom is költ. Az egyik fán költő párt lehetőségem volt a fészkelőhelyével szemközti domboldalról, zavarásuk nélkül, jó körülmények között megfigyelni, és közben a hangjukat is hallottam. Különösen nászrepülési időszakban volt látványos a repülésük. Ilyenkor előfordult, hogy pirkadattól szürkületig a megfigyelőhelyen voltam. Madártani vonalon kapcsolatom ekkor még nem volt.

Mikor ismerkedtél meg nevesebb madarászokkal?

A ragadozó madarak befogása gyerekkoromtól érdekelt. Először karvalyt, vörös vércsét, később héjakat is sikerült fogynom. 1974-ben fogtam egy gyűrűs, fiatal, tojó héját, amelyet a gyűrűzőengedélyem megszerzésének elősegítése érdekében

Vándorsólyom-fiókák gyűrűzése a Bükkben 2009-ben (fotó: Bagyura János)

Egy sérült és felgyógyult kerecsensólyom elengedése Csákvár térségében 2013-ban (fotó: Barabás Lilla)

– levelezés helyett – rögtön bevitettem a Költő utcába, a Madártani Intézetbe, ahol először találkoztam az intézet munkatársai közül Győry Jenővel, Pátkai Imrével és Sterbetz Istvánnal (ekkor már megalakult a Magyar Madártani Egyesület, de önálló irodája még nem volt). Ragadozómadár-fajismeretből 1975-ben sikeresen levizsgáztam. Ezen a tanfolyamon ismerkedtem meg Balogh Lászlóval, aki évekkel később a ma is aktív Ragadozómadár-védelmi Szakosztály (RMVSZ) vezetőségi tagja is volt. Röviddel ezután két évre bevonultam katonának. Ebben az időszakban antikváriumokba jártam, és gyűjtöttem a szakirodalmat. A honvédségnél tartottam az első, ragadozó madarakkal kapcsolatos előadásomat is, amelyet nem volt egyszerű megszervezni, mert semmiféle kép vagy egyéb ismeretterjesztő anyag nem állt a rendelkezésemre. Ezért egy levelet írtam a Madártani Intézetnek azzal a kéréssel, hogy küldjenek ragadozó madarokról képeket. Erre azt a választ kaptam, hogy szívesen látnak a könyvtárunkban, ahol a könyvekből színes reprodukciókat készíthetünk. A határőrség fotósával éltünk is a lehetőséggel, és így látogattam meg első alkalommal az intézet könyvtárát, ahol Keve András volt a segítségünkre.

Mikor kapcsolódtál be az MME programjaiba?

A honvédségtől történő leszerelése után bementem az MME Keleti Károly utcai irodájába, és Haraszthy Lászlónak, valamint Kállay Györgynek jeleztem, hogy szívesen részt vennék a Ragadozómadár-védelmi Bizottság munkájában, amit ők örömmel fogadtak. Röviddel ezután Haraszthy László, Kállay György, Ott József, Harangi István és Szentendrey Géza társaságában a Pilisbe mentem ragadozómadár-fészkeket keresni, később a Gerecsébe, a Vértesbe, a Bükkbe és a

Parlagi sasok első sikeres költése a Felső-Kiskunságban 2015-ben (fotó: Bagyura János archívuma)

Zempléni-hegységbe is eljutottunk. Több alkalommal is részt vettem a Szitta Tamás által szervezett egyhetes táborokban, a Bükk ragadozómadár-fészkeinek térképezése céljából. Ezeket kiváló szakemberekkel ismerkedhettem meg, és sokat tanultunk egymástól. Voltak olyan évek, amikor az éves szabadságom jelentős részét kerecsensólyom-őrző táborban töltöttem. Ebben az időszakban Tömösváry Tiborék közreműködésével már működött a Rétisasvédelmi program, és működtek az MME titkársága által szervezett Parlagisas- és Kerecsensólyom-védelmi programok, de a kék vércse kutatásával is foglalkoztunk. A békászósas-program viszont még csak akkor indult. A fájjal éveken keresztül sokat foglalkoztunk, és a terepmunkán kívül több, a fiókák közötti rivalizálás miatt a fészkekből a káinizmus néhány hetére kiemelt, majd visszahelyezett fióka nevelésében is részt vettem.

Hogyan lettél MME-alkalmazott?

Haraszthy László 1986 februárjában arról tájékoztatót, hogy az osztrák WWF-fel közös pályázat keretében, elsősorban ragadozó madarakkal kapcsolatos programon tudnának alkalmazni. Ezt örömmel elfogadtam, mert akkoriban ez még rendkívül ritka munkalehetőség volt, sőt, nem is igazán létezett ez a munkakör, én viszont mindig hivatásos madarászként szerettem volna dolgozni. Később a pályázatot két évvel meghosszabbították, közben Rakonczay Zoltánnak köszönhetően a minisztérium is egy ugyanakkora összeggel járult hozzá a programunk folytatásához, ami jelentős segítség volt. Emlékezetes pillanat volt számomra az első alkalom, amikor mint az MME alkalmazottja beültem a szolgálati ARO gépkocsiba, és elindultam a terepre. Közben arra gondoltam, hogy az elmúlt években milyen nehézségek árán tudtam kijutni terepre, most pedig munkaidőben mehetek, ráadásul már nem is a saját

Kerecsensólyom-portré (fotó: Bagyura János)

Jeladó felszerelése kerecsensólyom-fiókákra a LIFE SakerRoads program keretében 2025-ben (fotó: Bagyura Éva)

költségemen. Ebben az időszakban mászófelszerelést még nem lehetett vásárolni, a mászóvasat mi gyártattuk, a beülőhámat biztonsági övből varrták. Kezdetben szinte csak terepre jártam, és elsősorban a veszélyeztetett kerecsensólyom-fészkeket kerestem – ennek a programnak napjainkban is a koordinátora vagyok. A folyamatosan fejlesztett védelmi programokban később országszerte egyre többen vettek részt. Időközben megjelent a mobiltelefon és a számítógép, melyek segítségével még hatékonyabban tudtunk dolgozni, de ezzel párhuzamosan egyre több adminisztrációs feladatom is volt, amelyeket szívesen vállaltam, mert így egyre több lelkes madarással volt lehetőségem megismerkedni.

Milyen programokon dolgoztál?

Kezdetben a feladatom elsősorban a Ragadozómadár-védelmi Szakosztály ügyeinek intézése és az ezzel kapcsolatos, már folyó programok segítése, koordinálása volt, amelyek közül legtöbbit a kerecsensólyom- és a parlagisas-programmal foglalkoztam. Ezek mellett egy újat is kezdeményeztem, a közép-feszültségű oszlopok szigetelésével kapcsolatos úgynevezett szigetelőpapucs-programot, amelyben Péchy Tamás nagyon sokat segített. Ez az akció nagyon nehezen indult ugyan, de később a nemzeti parkok, civil szervezetek és az áramszolgáltató vállalatokkal közösen megalakítottuk az Akadálymentes Égbolt nevű bizottságot, amely napjainkban is jelentős segítséget jelent a madarak áramütésének megelőzése szempontjából.

Különleges élmény volt számomra, hogy nyomon követhetem a vándorsólyom hazánkba történő visszatelepülését, és 1997-ben megfigyelhettem első költésüket. Márkus Ferencsel közösen az uhuprogramban, dr. Sós Endrével és munkatársaival együttműködve pedig a kézre került ragadozó madarak repatriálásában és az ürgetelepítési akciókban is részt vettem. Ebben az időszakban 2 pár vörös kánya költött hazánkban, ezért érdekes élmény volt számomra, amikor Bank László segítségével megnézhettem őket. Különösen izgalmas időszak volt, amikor az 1990-es években a kerecsensólyom- és a parlagisas-populációk az Alföld felé kezdtek terjeszkedni. Ettől az időszaktól kezdve, elsősorban Szitta Tamással, Dudás Miklóssal és Sándor Istvánnal egyre többen jártunk az Alföldre, de a tűzokprogram koordinátora, Fatér Imre is sokat segített ezen fajok fészkeit keresni. Ebben az időszakban történt az a jelentős változás, hogy a kerecsensólymok nagyfeszültségű oszlopokon, varjú- és hollófészkekben kezdtek költeni. Csakhogy ezek a madarak, sólymok lévén, fészkeket nem építenek, és nem is tatarozzák azokat, ezért a költés az arra kevésbé alkalmas gallyfészkek miatt gyakran sikertelen volt, és ez a munkánkra is hatással volt a későbbiekben. A biztonságos fészkelési lehetőségek kidolgozása

céljából felvettük a kapcsolatot a nagyfeszültségű hálózatot üzemeltető OVIT-tal (később MAVIR), amely a programunkat – elsősorban Bíró György közreműködésének köszönhetően – jelentős mértékben segítette és napjainkban is segíti. Először a Vértes környékén Viszló Levente és Klébert Antal kezdeményezésére, majd a Hortobágy térségében Dudás Miklós és Sándor István szervezésében kerültek ki nagy számban mesterséges fészkek. Később ez a program országos szinten folytatódott. 1990-ben megalakítottuk a Kelet-európai (később Nemzetközi) Parlagisas-védelmi Munkacsoportot, és ugyanebben az évben tartottuk meg először a Sasriasztó elnevezésű éves baráti találkozókat. Az MME titkárságán kezdetben nem voltak szigorúan elválasztva a különböző programok, ahol szükség volt, ott dolgoztunk. Ez jelentősen segítette a működésünket és fejlődésünket, ugyanakkor éppen ezért a tudományos publikációkhoz szükséges kutatásokra kevesebb lehetőségünk maradt.

Milyen hatása volt Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozásának a fajmegőrzési programokra?

A csatlakozás nagyban segítette a védelmi programok megvalósítását, elsősorban azért, mert lehetőségünk nyílt többéves, nagy költségvetésű forrásokra pályázni. De más tekintetben is figyelemre méltó időszak kezdete volt, mert ezzel párhuzamosan számos képzett fiatalabb kollégának nyílt lehetősége főállásban részt venni a programokban. A LIFE pályázatok írásában és lebonyolításában kezdetben Demeter Iván, Fidlóczky József, Horváth Márton, Kovács András, Palatitz Péter, Prommer Mátyás, Solt Szabolcs és Váczi Miklós vettek részt. A programok eredményeiből származó publikációk már nemzetközi szinten is érdeklődést váltottak ki. Ebben az időszakban más fontos események is történtek. Néhány évvel később (2006) indult a Sólyomcsalogató rendezvényünk is, amelyen az évente elért eredményekről számolunk be. Az itt elhangzott előadások anyaga egyben a *Heliaca* évkönyvünk alapját is képezte és

képezi a mai napig is. Számos nemzetközi konferencián vettünk részt, és többen mi is szerveztünk. Ezek közül a legjelentősebb a 2006-ban Budapesten megtartott World Working Group on Birds of Prey and Owls VI. világkonferencia volt.

Miket tartasz a legfontosabb eredményeknek, és mit javasolsz a következő nemzedékeknek?

Fontos eredménynek tartom, hogy szinte az összes ragadozó madárnak, illetve a fekete gólyának is szakosztályi fajmegőrzési koordinátora van, az elért eredmények publikálását, rendezvényeink megtartását, a *Heliaca* megjelenését és a Kerecsensólyom díj alapítását. Jelentős eredménynek tartom, hogy a programjaink, a fiatalabb kollégáknak is köszönhetően, folytatódhatnak. Közel 30 évig voltam a Ragadozómadár-védelmi Szakosztály titkára, és 20 évig a *Heliaca* főszerkesztője, így a terepmunkán kívül a szervezeti életben is, lehetőségeimhez mérten, aktívan részt vettem. Az elmúlt 40 év folyamán programjainkat széles körű összefogással, elsősorban az állami természetvédelemben dolgozó kollégákkal közösen valósítottuk meg, ezért az eredményeink is közösek. Ezt azért tartom fontosnak kiemelni, mert közös összefogással és segítőkészséggel lehet egy-egy témában a leghatékonyabban dolgozni és szakmailag mindenki által elismert eredményeket elérni. A Ragadozómadár-védelmi Szakosztály közösségi magatartását jól jelzi, hogy a XX., jubileumi Sasriasztón a fiatalabb kollégák felköszöntötték az idősebb kollégákat, és ez nem egyedi eset volt. Hosszú távú céljaink elérése érdekében ezt a közösségi szemléletet javasolom megőrizni. Az elmúlt évtizedekben itthon és külföldön egyaránt számos kiváló szakemberrel ismerkedtem meg, akiknek a nevét itt nem volt lehetőségem megemlíteni. Önzetlen segítségükért ezúton is köszönetemet fejezem ki.

Köszönjük a beszélgetést és a négy évtizede folytatott munkát!

a Szerkesztőség

CSATLAKOZZON ÖN IS AZ MME MADÁRBARÁT KERT PROGRAMJÁHOZ!

Országszerte már több mint tízezen, köztük több mint kétezer óvoda és iskola regisztrált a 2002-ben indult programba.

Csatlakozás, részletek és az elismerő tábla megszerzésének feltételei az MME-honlapon találhatóak:

mme.hu > TERMÉSZETBARÁT > Madárbarát kert program

ÚJ UTAKON

A vonuláskutatás, környezeti nevelés és utánpótlás-keresés új központja a budapesti Naplás-tó természetvédelmi területen

AZ ALAPOKAT MEGTEREMTŐ MÚLT

Egyesületünk Budapesti Helyi Csoportja már indulásakor, de még inkább az 1980-as és 1990-es években kiváltságos helyzetben tevékenykedhetett. Olyan nagy elődök tették le névjegyüket a budapesti és agglomerációs területeken működő helyi szervezet keretein belül, mint Schmidt Egon vagy Péchy Tamás, de a névsort még sokáig lehetne folytatni. Ezekben az évtizedekben alakult ki a csoport markáns tevékenységének számító havonkénti madarászkirándulások, valamint a Nemzeti Múzeumban tartott csoportgyűlések rendszere. Ezek a ma már ikonikusnak nevezhető események egy nagy létszámú és stabil helyi csoport létrejöttét eredményezték, amely az akkori kornak megfelelő érdeklődést és igényeket messzemenőig kiszolgálta, hozzájárulva ezzel az egyesület népszerűségének és elismertségének növekedéséhez.

ÚJ ARCOK, ÚJ ARCULAT

A rendszerváltást követő években nagyon sok új tag lépett be nemcsak a Budapesti Helyi Csoportba, de az egyesület tagságába is. Ez az időszak azért fontos, mert a ma aktív önkéntesek által alkotott „kemény mag” is nagyjából ebben az időben csatlakozott a szervezethez. Az akkoriban már olajozottan működő, sok programot tartó csoport az idő előrehaladtával automatikusan jutott el oda, hogy vezetősége – sok egyéb teendője miatt – szeretne volna átadni a stafétát az újaknak, azoknak a fiataloknak, akik új lendületet adhatnak a közösségépítésnek és az ismeretterjesztésnek. A régi és az új vezetőség között azonban nem volt teljes körű az átadás-átvételi folyamat, így az 1990-es évek közepén részben újra kellett építeni a tagság aktivizálását szolgáló programokat, amelybe szépen lassan újabb elemek is bekerültek. A megszo-

A Naplás-tó látképe, háttérben a tájba simuló új épülettel (fotók: Bajor Zoltán)

között kirándulások, kicsit később pedig értékes területek védelmét szolgáló élőhely-restaurációs, valamint élőhely-takarítási tevékenységek is bekerültek. Elkezdődtek a fővárosban az első odútelep-létesítések és gyűrűzési bemutatók. Ebből a korszakból több új program megmaradt, mások pedig átalakultak vagy megszűntek. A lényeg az volt, hogy a változatoság növelésével a tagság aktív és érdeklődő része is bővülni tudott. Ennek köszönhetően elsősorban Budapesten a helyi csoport láthatósága, aktivitása tovább nőhetett.

A HELYSZÍN

Ezek az események már a 2000-es évek elejére életre hívtak olyan gondolatokat, hogy a tagság igényeinek kiszolgálása érdekében nagyobb fába is belevágjuk a fejszénket. Az országban ekkor is sok helyen működtek gyűrűzőtáborok, amelyeket a fővárosból irigykedve néztünk, mivel ehhez hasonló programok megvalósítását egy közel kétmillió lakosú nagyvárosban elérhetetlen ábrándként kezeltük. Ennek ellenére 2014-ben úgy döntöttünk, hogy a főváros keleti peremterületén található cinkotai Naplás-tó mellett megkísérlünk életre hívni egy ilyen programot, de egyelőre csak kicsiben. Az első évben a mindössze egyhetes tábor nem várt eredményt hozott. Nagyon változatos fajösszetétel és magas egyedszám mellett a szép számmal megjelenő látogatók arra ösztönöztek minket, hogy ebből hagyományt teremtsünk.

A 165 hektár kiterjedésű védett terület minden tekintetben jó választásnak bizonyult. A 40 hektáros Cinkotai-Kis-erdő mellett kiszáradó, kékperjés láprétek, patak menti puhafás ligeterdők, száraz sztyepprétmagmaradványok, nádasok és nagy kiterjedésű cserjések találhatók. Emellett az itt található régi mezőőrház

– amelynek használatát a Rákosmenti Mezei Őrszolgálat és a XVI. Kerületi Önkormányzat tette lehetővé számunkra – megfelelő alap-infrastruktúrát jelentett a tábor megszervezéséhez. Emellett a szomszédos gátőrház is megkaptuk erre az időszakra a tulajdonostól, Szlaukó Gábortól. Mindenkit köszönet illet, hogy ezeket a kezdeti lépéseket segítségnyújtásukkal lehetővé tették.

AZ ELSŐ LÉPÉSEK

Helyi csoportunk vezetősége az egyesület berkein belül rendszeresen visszatérő kérdésként szembesült azzal, hogy miért nem használjuk fel aktívabban pénzügyi erőforrásainkat egyéb programokra. A kérdés jogos volt, ugyanis már az ezredfordulót megelőzően tudatos spórolásba kezdtünk, mert akkoriban egy nagyváros területén belül nem lehetett elérni zöld pályázatokat, mivel ezek a lehetőségek vagy kisebb településekre, vagy olyan élőhelyekre irányultak, amelyekkel a fővárosban már nem lehetett találkozni. Emiatt az évről évre befolyó összegek jelentős részét félretettük, hogy ha a későbbiekben létre tudunk hozni egy helyicsoporthelyi központot, akkor az erőforrásaink rendelkezésre álljanak. Ez a korábban említett, két évtizedes gyűjtögetés csak látszólag volt felesleges. A helyi csoport működésének központját adó Budapest nagy lakosságszáma miatt ugyan előnyt jelent tagságnövelés szempontjából, de az előbb említett pályázati hiányosságok és főként a nagyon magas ingatlanárak és építési költségek miatt ez az erőforrás-tartalékolás igenis fontos lépés volt a jövőbeli tervezés szempontjából.

Bár a Naplás-tavon folyó gyűrűzések miatt kézenfekvőnek tűnt, hogy itt alakítsuk ki a helyicsoporthelyi központot, mégis úgy gondoltuk, hogy jobban szétnézzünk a város egyéb részein is, ügyelve arra, hogy lehetőség szerint védett területen vagy annak közvetlen szomszédságában lehessünk. Több lehetséges területet alaposan bejárva végül maradtunk a jól bevált Naplás-tónál. Az eredeti házikó az évek alatt annyira a szívünkhöz nőtt, hogy a mezőőrszolgálattal és az épülettulajdonos kerületi önkormányzattal 2015-ben egyeztetésekbe kezdtünk, aminek eredményeképpen 2023-ban 15 évre szóló közfeladat-ellátási megállapodást kötöttünk. Ez lehetővé tette számunkra az épület teljes körű és folyamatos használatát. Ebben az is szerepelt, hogy a felépítményt a tulajdonos engedélyével felújíthatjuk.

AZ ÉPÍTKEZÉS

A megállapodás megkötését követően a rendelkezésünkre álló pénzeszközök már elérték azt a szintet, hogy nyugodt szívvel bele mertünk vágni a magas építőanyagárak ellenére is egy teljes körű felújításba. Erre azért volt szükség, mert a ház 2023-ra igen rossz állapotba került, muszáj volt lépéseket tenni az építmény használatának hosszú távú fenntartása érdekében. Erre végül az önkormányzat áldásával 2025-ben került sor. A tervek elkészültét követően 2024. év végén a meglévő beton alap megerősítésével indultak a munkálatok. 2025. január 3-án a könnyűszerkezetes épület fa vázszerkezetét elkezdte megépíteni az ÁcsBudapest csapata. Két hónappal később már a teljes felépítmény elkészült, ami lehetővé tette a belső munkálatok megkezdését. A víz- és villanyszerelés után a belső burkolások, a festés és a nyílászáró-beszerelés egymást érték, sokszor nem kis feladatot róva ránk az összehangolás terén. Végül némi csúszással, de a 2025-ös, háromhetes Naplás-tavi gyűrűzőtáborunk augusztusi kezdésére már be-bútorozottan, körülbelül 90%-os készultságban várta a tábor szervezőit az épület. Az utolsó simítások elvégzésére a tábor

Az eredeti épület több évtizedig meghatározó eleme volt a tó látképének, állapota az utóbbi években nagyon leromlott

2025. február közepén az új épület már szerkezetkész volt

2025. szeptember végére az új központ kívül-belül elkészült

Az új épület

A védett területen belül több mint 10 éve zajlanak szervezett madárgyűrűzési bemutatók nyár végén és az Európai Madármegfigyelő Napok keretében

követően, 2025. szeptemberében került sor. Ezzel befejeződött a helyi csoport első saját természetismereti központjának megépítése, amely nemcsak hatalmas lépést jelent a fővárosi természetvédelem, a közösségépítés és a környezeti nevelés terén, hanem egyúttal a szintén 2025-ben elkészülő új egyesületi központtal is összeköttetésben van, mivel mindkét helyszín közel fekszik az M0-s autópályát keleti szektorához.

A SZÉPREMÉNYŰ JÖVŐ

Az épület elkészülte azonban önmagában nem elég. A természetismereti központot nem önmagáért hoztuk létre, hanem

A Naplás-tó természetvédelmi terület egyik legértékesebb védett növénye a réti iszalag

hogy a jövőben minél több programmal tölthessük meg. Erre azért is volt nagy szükség, mert a Covid-járvány a több évtizedig meghatározó előadásaink számára végzetesnek bizonyult. A zárt térben zajló személyes találkozásokra az igény sajnos erősen lecsökkent, így ezt a programunkat fájó szívvel szinte teljesen le kellett zárunk. Érdekes módon hasonló jelenséget tapasztaltunk a vezetett túráink kapcsán is. Az élőhelykezelések és a gyűrűzési bemutatók szerencsére töretlen népszerűségnek örvendenek továbbra is, ezért ezek biztosan maradni fognak csoportunk repertoárjában, és már az új épület kihasználtságát is segítik. Itt azonban nem szeretnénk megállni. Az ehhez szükséges eseménynaptár kialakítását 2025 októberétől kezdjük, 2026-ban pedig már rendszeresebb jelenlét biztosítása mellett szeretnénk fővárosi tevékenységünket megerősíteni. Ennek elsődleges jelentősége a hatékony utánpótlás-nevelés megvalósítása, hiszen tapasztalatunk szerint éppen azok a csoportok szoktak bajba kerülni, amelyeknél a legaktívabb önkéntes vagy önkéntesek valamilyen oknál fogva kiesnek a mindennapi munkavégzésből, ami akár a csoport működésének válságához is vezethet.

Hogy ez nálunk ne következzen be, nagy szeretettel várunk ide nemcsak gyűrűzőket, madárszedőket, hanem lelkes és tenni akaró fiatalokat is későbbi programjainkra. Helyi csoportunk nyitottságát bizonyítva szeretnénk arra biztatni minél több tagot és érdeklődőt, hogy látogasson meg minket eseményeinken, és javító szándékú észrevételekkel adjanak számunkra információt, hogy milyen rendezvényekkel, merre fejlesszük tovább a házhoz köthető eseményeket. Az ötleteket akár személyesen, akár más eseményeinken örömmel vesszük. A tagok és érdeklődők látogatásai és javaslatai kivétel nélkül megerősítenek bennünket abban, hogy az elképzelésünk és a ház új felépítményének elkészítése nem volt hiábavaló, éppen ellenkezőleg: hűen szolgálja a környezeti nevelés fővárosi jelenlétének megerősödését. Egyúttal bizonyítja azt, hogy megérte évtizedeken át tervezni azt a nagyszabású ötletet, amely az egyesület 50 éves évfordulóját követően végre valósággá válhatott.

Bajor Zoltán

Megjelent a MAGYARORSZÁG HARKÁLYAI hiánypótló könyv!

2024 novemberében jelent meg az MME kiadásában a Magyarország harkályai című könyv.

A kerekén 500 oldalas kötet mind a kilenc hazai harkályfajt részletesen bemutatja. A kötetben számos további érdekes fejezet is megtalálható a harkályok öslénytanától az egyes fajokat leíró kutatók bemutatásáig terjedően.

A kötet sok fényképpel és ábrákkal segíti az egyes témák könnyebb megértését. A 24 szerző többsége az MME Harkályvédelmi Szakosztályának szakértői közül került ki.

A kötet kizárólag az MME
Boltban vásárolható meg
11 000 Ft-os áron.

MME

2025. július–szeptember

HÍREK

Az MME a 30 helyi csoport alkotta országos hálózat keretében végzi a legkiterjedtebb természetvédelmi és szemléletformáló munkát. Belépéskor tagjaink automatikusan a lakóhelyükhöz legközelebbi csoporthoz kerülnek, de természetesen lehetőség van a kérésnek megfelelő csoportba kerülésre is. A helyicsoport-hálózatról és programjairól az MME-honlap mme.hu > Szervezet > Helyi csoportok > Aktualitások > Hírek, események oldalán, valamint a kezdőoldal Kiemelt hírek és Közelgő események rovataiban lehet tájékozódni. Amennyiben szeretne bekapcsolódni a csoportja munkájába, kérjük, vegye fel a kapcsolatot a helyi tisztségviselőkkel, és iratkozzon fel a levelezőlistára is.

BARANYA MEGYEI CSOPORT

Július végén megkezdődött a 45. Sumonyi Nyár-ősz Madárgyűrűző Tábor. Ennek munkájában szeptember végéig több mint 100 fő vett részt, és sok látogatót is fogadtunk; 70 faj 8300 egyedét sikerült megjelölni, 700 visszafogásunk volt, közülük 19 külföldi gyűrűt viselt nyolc országból. Július–szeptember folyamán több rendezvényen is részt vettünk önálló standdal,

Az Akadálymentes Turizmus Napján mindenki megpróbálkozhatott a békamentéssel (fotó: Vincze Etelka)

a Pécsi Tanuló Város Fesztiválon bemutatógyűrűzést is tartottunk. A rendezvények során sátrunkat több százan látogatták meg, kicsiktől a nagyokig. Júliusban megtörtént a fehér gólya fészkelő állományának felmérése a megye teljes területén, és folytatódott a költési eredmények felmérése, valamint a fiókák jelölése a vörösvércse- és gyöngybagoly-költőládákban. Szeptemberben elindítottuk a madarászszakkört az érdeklődő gyerekek részére. Beszereztük és szétosztottuk a téli mageleiséget az erre igényt tartó tagtársaink között. Csoportunknál megpróbálkozunk egy környezeti nevelő foglalkoztatásával Hafner Andrea személyében, aki az óvodák, iskolák kérésére ki tud szállni a helyszínre, és előadásokat tart az igényeknek megfelelően. Már több óvoda és iskola jelezte az igényét, de szívesen várjuk a további érdeklődéseket is.

Kiss János
irodavezető

BÉKÉS MEGYEI HELYI CSOPORT

Július elején a biharugrai kalandtábor mintegy 30 résztvevője számára tartottunk szabadtéri előadást a madárvonulásról, valamint a Biharugrai-halastavak madárvilágát mutattuk be az érdeklődő gyerekeknek. A szabadtéri program során a madarak mellett a halastavakon jellemző kétéltű- és hüllőfajokhoz is szerencsénk volt.

Augusztus 17–23. között 32 táborlakó részvételével, 5 hálóálláson 240 méter hálózattal rendeztük meg a negyedik Kis-sárréti Madárgyűrűző és Természetismereti Táborot Biharugrán, a Bihari Madárvártán. A gyerekek jelentős része visszatérő táborozónk, sokan a harmadik táborozásukon vettek most részt. A Bihari Madárvárta ideális helyszín a tábor megrendezésére, ezúton is köszönjük a Körös–Maros Nemzeti Park Igazgatóság támo-

Tábori csoportkép (fotó: Mazula András)

gátását. A hét nap alatt 41 faj 971 példányát gyűrűztük meg. Ezenfelül volt 54 visszafogásunk, így 1000 fölé emelkedett a fogott madarak száma! Táborozóink egyik kedvenc fajából, a gyurgyalgából 14 egyed is került a hálóbába egyszerre. Érdekesként emondhatjuk, hogy van egy öreg him cigánycsuk, amelyet eddig az összes táborunkban megfogtunk, emellett visszafogtunk egy általunk két éve meggyűrűzött őszapót és egy általunk tavaly augusztusban gyűrűzött nagy fülemülét. Állandó programunk mellé minden napra igyekeztünk további, természetismerettel kapcsolatos előadást, elfoglaltságot is szervezni. A gyerekek az utolsó napon megrendezett vetélkedő keretében csapatokban B típusú madárodúkat készítettek,

melyek értékelésre kerültek a versenyfeladatok részeként. A hét folyamán halbiológus szakember tartott színvonalas, sok új ismeretanyagot átadó előadást, amelyet halfogással és fajhatározással színesített. Vendégünk volt egy természetfilmes rendező-operatőr, akinek két, közönség előtt nálunk debütáló filmjét nézhettük meg. Egyik délutánunkon tűzokzetometriával, magával a jeladós rendszerrel kapcsolatos előadást tartott a táborlakóknak Németh Ákos, a Kolon-tavi Madárvárta vezetője.

Csoportunk ezek mellett bekapcsolódott a Vízimadár-védelmi Szakosztály szinkronszámlálási programjaiba, továbbá részt vettünk a megyénkben költő fehérgólya-állomány felmérésében is.

Ferkovics Edina és Vasas András

BÖRZSÖNYI HELYI CSOPORT

Idén is megtartottuk a füleskuvik-bemutatógyűrűzést az Alagi Lóversenypálya területén, amelyen összesen 36 fő vett részt. A program szervezője, Jusztin Balázs elmondta, hogy itt, Dunakeszin egészen szokatlanul sűrű állománya él ezeknek az apró baglyoknak. Szoták Gábor tagtársunk nagylelkű felajánlasként hat darab D odút adományozott, ezzel segítve a füleskuvikok védelmét. A Vácdukai Kertbarátok Körének Rot-

Jusztin Balázs bemutatógyűrűzésen az Alagi Lóversenypálya területén (fotó: ifj Varga Péter)

tenhoffer Balázs tagtársunk tartott egy nagyon jó hangulatú odúkészítő workshopot, közben számos érdekes információt, történetet hallhattunk Balázstól a madarakkal és az odúzással kapcsolatos tapasztalatairól kapcsán.

Július 26-án véget ért a királyréti Börzsönyi Ornitológiai és Természetvédelmi Tábor, melynek első turnusa maximális létszámmal, 55 gyerek részvételével idén is nagyszerű hangulatban telt. A megszokott délelőtti természetismereti szakmai programok mellett izgalmas és érdekes délutáni előadásaink is voltak gyógynövényekről, kutyákról, aszályról és vízviesszartatásról, valamint Szemethy László vadbiológus tartott interaktív előadást. Madárgyűrűzés tekintetében kiemelkedően teljesített a tábor: 10 nap alatt 376 madarat fogtunk, amelyből 290 madár kapott új gyűrűt, 86 pedig visszafogás volt. A legizgalmasabb fogás egy fiatal búbos cinege volt, amely faj a táborok történetében először akadt a hálónkba. Különös egybeesés, hogy a cinegét a tábor egyik alapítójáról, Brellos Tamásról elnevezett forrás mellett fogtuk meg. A második turnus 41 táborozóval zajlott, a programok hasonlóak voltak az első turnuséhoz. Vendégeink voltak a Börzsönyi Hegyimentő Szolgálat tagjai, akik izgalmas történeteikkel és felszereléseikkel kötötték le a gyerekeket. Madárgyűrűzés szempontjából több

különlegesség is akadt: a legnagyobb szenzációt a réti tücsök-madár jelentette, a táborok 44 éves történetében most először találkoztunk vele. A közösségi élmények közül kiemelkedően jó hangulatúak voltak az esti tábortüzek, amelyek során ének és hosszú beszélgetések tették felejthetlenné az együtt töltött időt. A Börzsönyi Családi Táborban 30 gyerek és 23 felnőtt vett részt. Volt bemutatógyűrűzés, később Dobay Gábor erdőmérnök vezetésével bepillanthattunk az erdőgazdálkodás világába, és játékosan ismerkedtünk a fajokkal. Dr. Kertész Péter állatorvos érdekes, sokszor vidám történeteit hallgattuk, majd még egy mentett kuvik is előkerült az állatszállító ládájából. Kazi Róbert a műfészkeképítésről és ragadozómadár-gyűrűzésről tartott vetítéses előadást, amelyet gyakorlati bemutató követett. A nyár végi odús túránkra 29 érdeklődővel indultunk, melyen megfigyelhettünk több nagy pelescsaládot és egy mogyorós pelét is. Mindegyik pelescsalád almát kapott a „szereplését”. Szeretettel várunk mindenkit a következő programokra is!

Varga Péter

BÜKKI HELYI CSOPORT

Július és szeptember között a csoportunk legfőbb programja – a rendszeres terepmunkák, valamint a jeles napokon való standolás mellett – a Bátka-köz Tiszalúci Gyűrűzőtábor, melyet idén 12. alkalommal rendeztünk meg. Idén is a madárfogás, madárgyűrűzés és -megfigyelés, valamint madártani és természetvédelmi ismeretek elsajátítása töltötte ki tábori napjaink nagy részét. A gyűrűzőállomás közelében nádas és bokros terület is fekszik, így mindkét növényzettípushoz kötődő madárfajok kerültek a hálóbába, ami igazán változatos és izgalmassá tette a tábori napokat. Az idei évben több, szakmailag is kiváló madarász tagtársunk csatlakozott hozzánk gyűrűzőként, mind a Bükk, mind az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóságtól. Eredményeink: összesen 46 faj 1501 egyedét fogtuk, melyből 222 példány visszafogás volt. További eredményeinkről Kónya Máté tagtársunk cikke az MME-honlapon olvasható. A táborba közel 20 településről összesen 76 fő látogatott el. Köszönet illeti sok önkéntes társunkat a segítségért, valamint Somoskői Pétert, csoportunk alelnökét, aki sok éve töretlen teherbírással és lelkesedéssel készíti elő ezt a fontos eseményt, valamint gyűrűzőként idejének jelentős részét a táborra áldozza. A táboron kívül a gyűrűzőállomáson CES-(állandó ráfordítású) gyűrűzések áprilistól júliusig zajlanak, évi összesen kilenc alkalommal, továbbá szeptember és március között minden hónapban egy napot itt töltünk.

Fotó: BNPI archívum

Másik nagy sikert aratott programunk a másodjára megrendezett júliusi Madaras Nap volt a Bükkalján, ahol a Bükki Nemzeti Park Igazgatósággal, valamint Tard község önkormányzatával együttműködve szerepeltünk. Csoportunk az év madara, a bőjti réce bemutatásával és természetismereti játékokkal járult hozzá a rendezvény színesítéséhez. Bár a Madaras Napon a BNPI színeiben dolgoznak, fontos megemlítenünk, hogy a program főszervezője titkárhelyettesünk, Hák Flóra volt, a nap legfontosabb eseménye, a szalakótagyűrűzés és a környékbeli túra vezetése pedig Kleszár András tagtársunk nevéhez kötődik. Több mint 80 érdeklődő tartott velünk és láthatott kézközelből szalakótafiókat.

Az MME Szalakóta Látogatóközpontjában működő Fehér-tavi Ornitológiai Táborban a tavasi és nyár eleji hétvégék állandó ráfordítású gyűrűzése (CES) után a korábbi években megszokott módon az AH (Actio Hungarica)-tábor többhetes folyamatos munkája töltötte ki a nyarat. A tevékenységbe más madárgyűrűző állomások vendéggyűrűzői is bekapcsolódtak, segítségüket ezúton is nagyon köszönjük! A lehetőséget természetesen a jövő évben is – igény szerint nem csak nyáron – biztosítjuk minden érdeklődő kollégának. A gyűrűzéseken a Szegedi Tudományegyetem hallgatói is részt vettek, akik nyári gyakorlatukat töltötték helyi csoportunknál, többen már második alkalommal.

Szeptember közepén a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság felkérésére a rendkívül népszerű Fehértó Napja rendezvényen vettünk részt kitelepüléssel Kardoskúton. A játékos foglalkozások megtartása mellett csapatunk egyik fő feladata az igazgatóság által meghirdetett természetismereti verseny egyik állomáshelyének biztosítása is volt. A tavaly őszi jól sikerült eseményt követően a Szerencsejáték Zrt. munkatársai idén szeptember végén is ellátogattak a Szalakóta Látogatóközpontba, ahol a reggeli madárgyűrűzési bemutatót követően – az ismét megszervezett önkéntesnap keretein belül – madárgyűrűző állomásunk megszépítésében vettek részt. Segtségüket ezúton is köszönjük!

A 2024 júniusában elindult A pannon szikes gyepek madárvilágának megőrzése környezeti nevelés és önkéntes munka segítségével (HUSRB/23S/12/043) elnevezésű határ menti pályázat keretében kollégáink több szakmai – terepi – napot szerveztek az ősz folyamán a Szerbiai Madártani és Madárvédelmi Egyesület munkatársaival. Egy sikertelen ugartyúkfogási kísérlet után csapatunk a kék vércsék esti gyűlekezését tekintette meg Magyarokizsa közelében, míg a szerb kollégák megismerkedhettek Hellával és Jimmyvel, az MME PannonEagle és SakerRoads LIFE+ projektjeiben kiképzett méregkereső kutyákkal egy Tiszaalpár térségében közösen végzett – és szerencsére eredménytelenül zárult – keresési akció során.

Aktuális programjainkról Facebook-csoportunkban (<https://www.facebook.com/mmecsongrad>) vagy a 20/265-5638-as telefonszámunkon érdemes tájékozódni.

DÉL-BALATONI HELYI CSOPORT

Az év első felében megtartottuk taggyűlésünket, amely során ismertettük az elmúlt időszak tevékenységeit és terveit. A zamárdi erdőben, valamint Siófokon a Jókai parkban létesített négy odútelep téli karbantartása is megtörtént. Fontos feladatunk a téli madáretetés, amelyet elsődlegesen környezeti nevelési céllal végzünk. Tagjaink és az érdeklődők így saját élményen keresztül tapasztalhatják meg, hogyan lehet a kertben és parkokban élő énekesmadarakat támogatni a zord hónapokban. A téli szezonban évente 8-10 mázsa napraforgót használunk fel, részben helyi gazdálkodók támogatásával. Működési területünkön négy nagy önetetőt és több kisebbet üzemeltetünk tagjaink aktív közreműködésével. Ezzel szemben hangsúlyozzuk, hogy a Balatonnál a vízimadarak – például hatytűk, récék – etetése kifejezetten káros, mivel betegségeket, sőt balesetvesztélyt is okozhat. A téli és tavaszi hónapokban

folyt. a 27. oldalon

Csipogó

2025. tél

Fókuszban a récefélek

A világ legelegánsabb madarai, a

madarai, a
hattyúk

Ismerjük meg őket!

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

Karácsonyi barátoknak

Poszternaptár - 2026

bütykös hattyú

Legtöbbjük a
Balatonon „nyaral”,
a Dunán telel.

Itthon nagy valószínűséggel vele fogsz találkozni: ~400 pár költ hazánkban évente.

kis hattyú

Nálunk csak ritka kóborló,
alkalmi telelő.

énekes hattyú

Ő is csak alkalmi telelő hazánkban, ámbár
2005-ben az Ipoly partján fészkelte egy pár :) !

2026

JANUÁR

Cs	1	Ülész, Fruzsina
P	2	Ábel
Sz	3	Genovéva, Benjámin
V	4	Titusz, Leona
H	5	Simon
K	6	Boldizsár
Sz	7	Attila, Ramóna
Cs	8	Gyöngyvér
P	9	Marcell
Sz	10	Melánia
V	11	Ágota
H	12	Ernő
K	13	Veronika
Sz	14	Bódog
Cs	15	Lóránd, Lóránt
P	16	Gusztáv
Sz	17	Antal, Antónia
V	18	Piroska
H	19	Sára, Mátó
K	20	Fábián, Sebestyén
Sz	21	Ágnes
Cs	22	Vince, Artúr
P	23	Zelma, Rajmund
Sz	24	Timót
V	25	Pál
H	26	Vanda, Paula
K	27	Angelika
Sz	28	Károly, Karola
Cs	29	Adél
P	30	Martina, Gerda
Sz	31	Marcella

FEBRUÁR

V	1	Ignác
H	2	Karolina, Aida
K	3	Balázs
Sz	4	Ráhel, Csenge
Cs	5	Ágota, Ingrid
P	6	Dorottya, Dóra
Sz	7	Tódor, Rómeó
V	8	Aranka
H	9	Abigél, Alex
K	10	Elvira
Sz	11	Bertold, Marietta
Cs	12	Livia, Lidia
P	13	Ella, Linda
Sz	14	Bálint, Valentin
V	15	Kolos, Georgina
H	16	Juliana, Lilla
K	17	Donát
Sz	18	Bernadett
Cs	19	Zsuzsanna
P	20	Aladár, Álmós
Sz	21	Eleonóra
V	22	Gerzson
H	23	Alfréd
K	24	Mátyás
Sz	25	Géza
Cs	26	Edina
P	27	Ákos, Bátor
Sz	28	Elemér

MÁRCIUS

V	1	Albin
H	2	Lujza
K	3	Kornélia
Sz	4	Kázmér
Cs	5	Adorján, Adrián
P	6	Leonóra, Inez
Sz	7	Tamás
V	8	Zoltán
H	9	Franciska, Fanni
K	10	Ildikó
Sz	11	Szilárd
Cs	12	Gergely
P	13	Krisztián, Ajtóny
Sz	14	Matild
V	15	Nemzeti ünnep, Krisztof
H	16	Henrietta
K	17	Gertrúd, Patrik
Sz	18	Sándor, Ede
Cs	19	József, Bánk
P	20	Klaudia
Sz	21	Benedek
V	22	Beata, Izolda
H	23	Emőke
K	24	Gábor, Karina
Sz	25	Iren, Irisz
Cs	26	Emánuel
P	27	Hajnalka
Sz	28	Gedeon, Johanna
V	29	Augusztina
H	30	Zalán
K	31	Árpád

ÁPRILIS

Sz	1	Hugó
Cs	2	Áron
P	3	Nagypéntek, Buda
Sz	4	Izidor
V	5	Húsvét, Vince
H	6	Húsvét, Vilmos
K	7	Herman
Sz	8	Dénes
Cs	9	Erhard
P	10	Zsolt
Sz	11	Leó, Szaniszló
V	12	Gyula
H	13	Ida
K	14	Tibor
Sz	15	Anasztázia, Tas
Cs	16	Csongor
P	17	Rudolf
Sz	18	Andrea, Ilma
V	19	Emma
H	20	Tivadar
K	21	Konrád
Sz	22	Csilla, Noémi
Cs	23	Béla
P	24	György
Sz	25	Márk
V	26	Ervin
H	27	Zita
K	28	Valéria
Sz	29	Péter
Cs	30	Katalin, Kitti

MÁJUS

P	1	Munka ünnepe, Fülöp
Sz	2	Zsigmond
V	3	Tímea, Irma
H	4	Mónika, Flórián
K	5	Györgyi
Sz	6	Ivett, Frida
Cs	7	Gizella
P	8	Mihály
Sz	9	Gergely
V	10	Ármin, Pálma
H	11	Ferenc
K	12	Pongrác
Sz	13	Szervác, Imola
Cs	14	Bonifác
P	15	Zsófia, Szonja
Sz	16	Mózes, Botond
V	17	Paszkál
H	18	Erik, Alexandra
K	19	Ivó, Milán
Sz	20	Bernát, Felícia
Cs	21	Konstantin
P	22	Júlia, Rita
Sz	23	Dezső
V	24	Pünkösdi, Eszter, Eliza
H	25	Pünkösdi, Orbán
K	26	Fülöp, Evelin
Sz	27	Hella
Cs	28	Emil, Csánád
P	29	Magdolna
Sz	30	Janika, Zsannett
V	31	Angéla, Petronella

JÚNIUS

H	1	Tünde
K	2	Kármén, Anita
Sz	3	Klotild
Cs	4	Baltsú
P	5	Fatime
Sz	6	Norbert, Cintia
V	7	Robert
H	8	Medárd
K	9	Félix
Sz	10	Margit, Gréta
Cs	11	Barnabás
P	12	Viló
Sz	13	Antal, Anett
V	14	Vazul
H	15	Jolán
K	16	Jusztin
Sz	17	Laura, Álnida
Cs	18	Arnold, Levente
P	19	Gyárfás
Sz	20	Rafael
V	21	Alajos, Leila
H	22	Paulina
K	23	Zoltán
Sz	24	Iván
Cs	25	Vilmos
P	26	János, Pál
Sz	27	László
V	28	Levente, Iren
H	29	Péter, Pál
K	30	Pál

JÚLIUS

Sz	1	Tinamér, Annamária
Cs	2	Ottó
P	3	Kornél, Soma
Sz	4	Ulrik
V	5	Emese, Sarolta
H	6	Csaba
K	7	Apollónia
Sz	8	Etlák
Cs	9	Lukrécia
P	10	Amália
Sz	11	Nóra, Lili
V	12	Izabella, Dalma
H	13	Jenő
K	14	Örs, Stella
Sz	15	Henrik, Roland
Cs	16	Valter
P	17	Endre, Elek
Sz	18	Frigyes
V	19	Emília
H	20	Illés
K	21	Dániel, Daniela
Sz	22	Magdolna
Cs	23	Lenke
P	24	Kinga, Kincső
Sz	25	Kristóf, Jakab
V	26	Anna, Anikó
H	27	Olga, Liliána
K	28	Szabolcs
Sz	29	Márta, Flóra
Cs	30	Judit, Xenia
P	31	Oszkár

AUGUSZTUS

Sz	1	Boglárka
V	2	Lehel
H	3	Hermína
K	4	Domonkos, Dominika
Sz	5	Krisztina
Cs	6	Berta, Bettina
P	7	Ibolya
Sz	8	László
V	9	Enőd
H	10	Lőrinc
K	11	Zsuzsanna, Tiborc
Sz	12	Klára
Cs	13	Ipoly
P	14	Marcell
Sz	15	Mária
V	16	Ábrahám
H	17	Jácint
K	18	Ilona
Sz	19	Huba
Cs	20	Allamalapítás, István
P	21	Sámuel, Hajna
Sz	22	Menyhért, Mirjam
V	23	Bence
H	24	Bertalan
K	25	Lajos, Patrícia
Sz	26	Izso
Cs	27	Gáspár
P	28	Ágoston
Sz	29	Beatrix, Erna
V	30	Rózsa
H	31	Erika, Bella

SZEPTEMBER

K	1	Egyed, Egon
Sz	2	Rebeka, Dorina
Cs	3	Hilda
P	4	Rozália
Sz	5	Viktor, Lőrinc
V	6	Zakariás
H	7	Regina
K	8	Mária, Adrienn
Sz	9	Ádám
Cs	10	Nikollett, Hunor
P	11	Teodóra
Sz	12	Mária
V	13	Kornél
H	14	Szeréna, Roxána
K	15	Enikő, Melitta
Sz	16	Edit
Cs	17	Zsófia
P	18	Diana
Sz	19	Vilhelmina
V	20	Friderika
H	21	Máté, Mirilla
K	22	Móric
Sz	23	Tekla
Cs	24	Gellért, Mercédesz
P	25	Eufrozina, Kende
Sz	26	Jusztina
V	27	Adalbert
H	28	Vencel
K	29	Mihály
Sz	30	Jeromos

OKTÓBER

Cs	1	Malvin
P	2	Petra
Sz	3	Helga
V	4	Ferenc
H	5	Aurél
K	6	Brúnó, Renáta
Sz	7	Amália
Cs	8	Koppány
P	9	Dénes
Sz	10	Gedeon
V	11	Brigitta, Gitta
H	12	Miksa
K	13	Kálmán, Ede
Sz	14	Helén
Cs	15	Terez
P	16	Gál
Sz	17	Hedvig
V	18	Lukács
H	19	Nándor
K	20	Vendel
Sz	21	Orsolya
Cs	22	Előd
P	23	Nemzeti ünnep, Györgyi
Sz	24	Salamon
V	25	Blanka, Blanka
H	26	Dömötör
K	27	Szabina
Sz	28	Simon, Szimonetta
Cs	29	Nárcisz
P	30	Altonz
Sz	31	Farkas

NOVEMBER

V	1	Mindenszentek, Mariann
H	2	Achilles
K	3	Győző
Sz	4	Károly
Cs	5	Imre
P	6	Lénárd
Sz	7	Rezső
V	8	Zsombor
H	9	Tivadar
K	10	Réka
Sz	11	Márton
Cs	12	Jónás, Renátó
P	13	Szilvia
Sz	14	Aliz
V	15	Albert, Lipót
H	16	Ödön
K	17	Hortenzia, Gergő
Sz	18	Jenő
Cs	19	Erzsébet
P	20	Jolán
Sz	21	Olivér
V	22	Cecília
H	23	Kelemen, Klementina
K	24	Emma
Sz	25	Katalin
Cs	26	Virág
P	27	Virgil
Sz	28	Stefánia
V	29	Taksony
H	30	András, Andor

DECEMBER

K	1	Eliza
Sz	2	Melinda, Vivien
Cs	3	Ferenc, Olívia
P	4	Borbála, Barbara
Sz	5	Vilma
V	6	Miklós
H	7	Ambrus
K	8	Mária
Sz	9	Natália
Cs	10	Judit
P	11	Árpád
Sz	12	Gabriella
V	13	Luca, Otília
H	14	Szilárda
K	15	Valér
Sz	16	Etelka, Aletta
Cs	17	Lázár, Olympia
P	18	Augusztina
Sz	19	Viola
V	20	Teofil
H	21	Tamás
K	22	Zénó
Sz	23	Viktória
Cs	24	Szenteste, Ádám, Éva
P	25	Karácsony, Eugénia
Sz	26	Karácsony, István
V	27	János
H	28	Kamilla
K	29	Tamás, Tamara
Sz	30	Dávid
Cs	31	Szilveszter

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület

Tél + vízimadarak = ne etessük őket? Ne bizony!

Hozzátok már bizonyosan eljutott ez az információ...
De akik kevésbé járatosak a madárvédelemben, sokszor a legjobb szándékkal etetik télen a partról a madarakat kenyérrel, ételmaradékokkal, mindenféle, a madarak számára nem megfelelő eseléggel.

Segíts nekünk tájékoztatni az embereket!

Készíts egy plakátot, rajzokkal, feliratokkal, és kérd meg szüleidet, segítsenek lelamináltatni. Majd az immáron tél- és esőbiztos plakátot helyezd el egy olyan vízparton, ahol szoktál látni vízimadarakat etető sétálókat.
FONTOS! A poszter készítésekor fogalmazz egyszerűen. Ne használj tiltó hangnemet, inkább hozz fel érveket az igazad mellett, és utána fogalmazd meg kedvesen a kérésed.

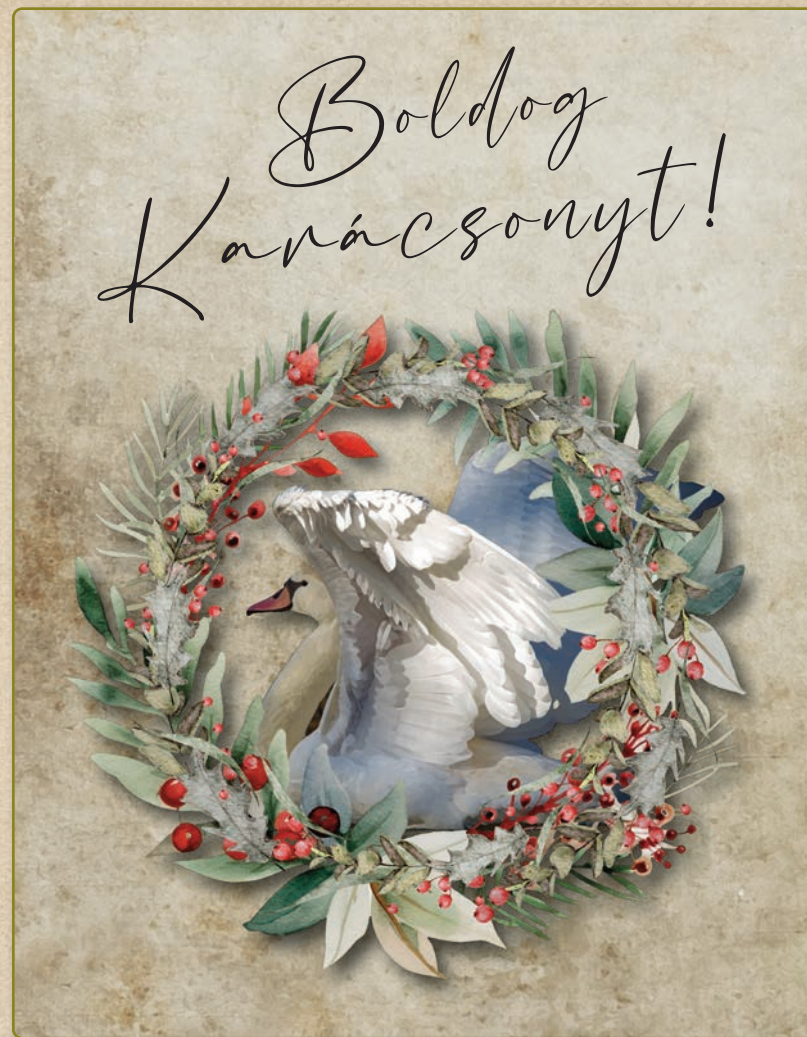
AJÁNDÉK

Az év utolsó Csipogója
rendhagyó módon nem játékkal zárul.
Ahelyett, hogy nekünk küldenétek
a megfejtés – és mi csak egyvalakit
tudnánk megajándékozni –, inkább
szeretteiteknek küldjétek karácsonyi
képeslapot, így sokkal többen
örülhetnek egy kedves
meglepetésnek. :)

Boldog Karácsonyt kívánok
minden kedves
Csipogó olvasónak!
Kiss Maja, szerkesztő

Modern változat
Fényképezd be a képeslapot
és küldd át a telefonodról
barátaidnak, rokonaidnak!

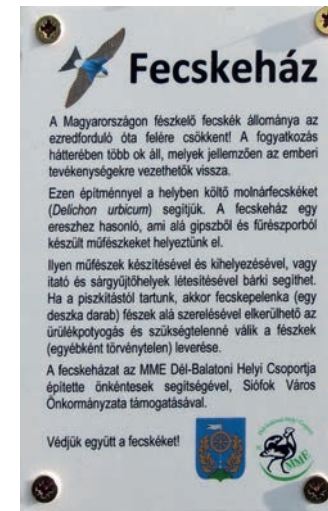
„Nagyobb meglepetés” változat (4 db)
Töltsd le innen a képeslapok
nyomdai anyagát,
készítsd el egy
gyorsnyomdában
(vastag papírra
kérd a nyomtatást),
és add postára!

fecskeműfészkek készítésére is sor került. Ezek közösségi alkalmak, ahol a résztvevők a fészkek készítését tanulják meg, majd az elkészült darabokat haza is vihetik. A fecskék szívesen foglalják el ezeket, több helyen kizárólag ezekben költenek, sokszor százas nagyságrendben. Jó példa erre a siófoki Yacht Club, ahol a homlokzaton és a parkolóban kihelyezett műfészkek mára meghatározó kolóniának adnak otthont. Az elmúlt években két fecskefészektartó oszlop kihelyezése Siófok Város Önkormányzatának támogatásával valósult meg. A fehér gólyák visszaérkezését különös figyelemmel vártuk, hiszen a tél folyamán több településen is új műfészkeket helyeztünk ki. Az áramszolgáltató, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park, egyéni támogatók és a helyi csoport összefogásának eredményeként idén 4 pár gólya telepedett meg az új fészkekben, közülük kettő Som községben. A fiókák gyűrűzését Németh Imre és Tóth Tamás végezte, összesen 65 fiókára került színes gyűrű.

A Balaton déli partján folyamatosan zajlottak a rendszeres vízimadár-számlálások, melyek során számos faj megfigyelésére nyílt lehetőség. Részt vettünk a Ragadozómadár-védelmi Szakosztály rendezvényén, a Súlyomcsalogatón, amelyen Tóth Tamás tartott előadást a macskabagoly védelmének elmúlt 15 évéről. A téma minden évben a népszerű bagolytúrához is kapcsolódik, amelyet április második felében szervezünk, és az évek során igazi hagyománnyá vált. A tavaszi időszakban (áprilistól júliusig) több alkalommal tartottunk madárgyűrűzési bemutatókat a Siófokhoz tartozó töreki Cinege-forrásnál. Ezen a programokon gyerekek, családok és érdeklődők ismerkedhettek meg a vonuló madarak jelölésének módszereivel és a természetvédelmi munka jelentőségével. Emellett iskolai tantermi foglalkozásokra is sor került, ahol a természet és a madárvilág védelme állt a középpontban.

A nyár és ősz során további rendezvények gazdagították a programot: júniusban vörösvércse-fiókák gyűrűzésére került sor, augusztusban Tökőpusztán tartottunk gyöngybagoly-

Fotó: Fényédi Elemér

gyűrűzési bemutatót, szeptember 11-én pedig egy szentendrei gimnáziumi osztály számára szerveztünk terepi foglalkozást Törekiben. A diákok nagy lelkesedéssel vettek részt, és a madárvonulás, klímaváltozás, valamint a Balaton környezeti problémái is szóba kerültek.

Környezeti nevelési programjaink is bővültek: a Nagyberényi Pillangó Óvodában képes előadást tartottunk a baglyok világáról, amelyet a gyerekek nagy lelkesedéssel fogadtak. Az intézmény a Start a jövőért Tesco-program keretében jelentős támogatást nyert el, amelyből több természetvédelmi beruházás valósult meg: békamenedéktő, mókusetető, rovarhotel, darázsgarázs, denevérodúk, madáritató és madárodúk kerültek kihelyezésre. A szakmai megvalósítást helyi csoportunk, különösen Németh Imre segítette.

Helyi csoportként tevékenységünk gyakran túlmutat a madárvédelem klasszikus formáin, rendszeresen foglalkozunk a tavat érintő aktuális problémák kommunikációjával is. Egyre gyakoribb, hogy a lakosság, a média és más szervezetek hozzánk fordulnak környezeti ügyekben. Jó példa erre az idei árvízszűnyoghelyzet, amelyről a közzétett bejegyzésünket számos médium átvette. Ugyancsak állandóan érkeznek bejelentések sérült madarokról – például horgászdambulba gabalyodott hatyúkról –, amelyek kezelése folyamatos kihívást jelent.

Sokak számára közismert, hogy a Magyarországon költő fecskefajok állománya az elmúlt évtizedekben drasztikusan csökkent. Ennek számos oka van, melyek közül az emberi tevékenység meghatározó. A fecskék védelme kapcsán egy helyi szintű kezdeményezést szeretnénk megemlíteni: a siófoki Yacht Club parkolójában két fecskeház létesült Siófok Város Önkormányzatának anyagi támogatásával, a helyi csoportunk szervezte önkéntesek bevonásával. A fecskeházon elhelyezett, gipsz-fűrészpör keverékéből készült műfészkek a molnárfecskéknak nyújtanak biztonságos költési lehetőséget. A szerkezet kialakítása egy ereszhez hasonlít, alatta sorakoznak a fészkek, amelyek jól pótolják a természetes fészkelőhelyek hiányát. A fecskeház lábánál ismeretterjesztő tábla hívja fel a figyelmet a fecskék védelmének fontosságára. Az utóbbi évek száraz időjárása miatt sajnos egyre nehezebben jutnak a fészkepítéshez nélkülözhetetlen sárhoz, ezért a műfészkek kihelyezése különösen fontos segítséget jelent. A helyi csoport munkájának eredményeként nemcsak a fecskeházra, hanem a közelben álló szálloda homlokzatára is kerültek műfészkek. Az épület falán elhelyezett fészkeket a fecskék rövid időn belül birtokba vették, ami visszaigazolja a beavatkozás sikerét. A fecskeházon lévő fészkek elfoglalására még várni kell, ám addig is más madárfajok, például házi rozsdafarkú, barázdabillegető, szécinege, szürke légykapó, mezei veréb, valamint denevérek találtak bennük menedéket. Mindez nemcsak a madarak számára hasznos, hanem a természetvédelmi szemléletformálásnak is fontos eszköze, mivel lehetőséget ad az érdeklődőknek, hogy közelről ismerjék meg a madárvédelem világát, és megtapasztalják, hogyan tudunk közösen tenni a biológiai sokféleség megőrzéséért.

Tóth Tamás

HAJDÚ-BIHAR MEGYEI HELYI CSOPORT

Júliusban a gyurgyalagok és partifecskék világával ismerkedhettek meg az érdeklődők Debrecen mellett, a bocskaierti homokbányában. A program során a gyurgyalagok gyűrűzése volt az elsődleges feladat, de megfigyeltünk darázsolyvet és szalakótát is, közben az inváziós növények és a beporzók is

Madárgyűrűzési bemutató (fotó: Pálinkás Andor)

Denevérgyűrűzés 2025 szeptemberében (fotó: MME archívum)

Hortobágyi tábori gyűrűzés 2025 augusztusában (fotó: Tóth Máté)

szóba kerültek. A tanév végétével több iskolai nyári táborról kaptunk meghívást előadásra, amelyek során az év madara és kétéltyje mellett a gyakori madárfajok megismertetése volt a célunk.

Augusztusban két turnusban valósult meg a Hortobágyi Madárgyűrűző Tábor, amelyben helyi csoportunk is aktívan részt vesz. A Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatósággal közös tábor a megyei madarász- és természetbúvárutánpótlás-nevelés egyik legjelentősebb programja, kicsiknek és nagyoknak egyaránt élményt nyújtott.

Helyi csoportunk titkára, Kövér László tartott vetített előadást a Botanica Expo nevű eseményen, amely a Debreceni Virágkarnevál kísérőrendezvénye volt a Kölcsey Központban. A fő téma az MME Madárbarát kert programja volt.

Több tagtársunk és madarászszulisunk is részt vett az idén a XXV., jubileumi Országos Terepmadarász-találkozó és Madarászfutamon, melynek helyszíne ezúttal Hortobágy (Hortobágyi-halastó) volt. A debreceni Vénkerti Madarászszuli-csapatunk többnyire kerékpárral rótt a kilométereket. A verseny alatt számos nehézséggel kellett szembenézniük: éjszaka a hűvös, nappal a meleg idővel, a szombat este érkező zivatarral, a sárral és néhány defekttel. Napközben több ritkasággal is találkoztak: pásztorgém, tavi cankó, kőforgató, kerecsensólyom, kígyászölyv, fakó rétihéja és halászsas. Sikeresen szerepeltek, ifjúsági kategóriában második helyezést értek el összesen 133 megfigyelt fajjal. A csapat tagjai Darányi Bence Dániel,

Rácz Máté és Tóth-Korcsmáros Lajos tanulók voltak, felkészítőjük pedig Tar István (Gruméte). Az első helyezett ificsapatban pedig két versenyző is volt a Kerecsensólyom Madarászszuliból (Balmazújváros): Király Árpád és Tóth Ábel. Felkészítőjük Ecsedi Zoltán volt. Az ő csapatuk Bognár Előd barátjukkal kiegészülve 137 megfigyelt fajjal győzött az ifjúsági kategóriában. Gratulálunk mindkét csapatnak és terepmadarász-mestereiknek!

Új ötletként megszerveztünk a tagságnak és az érdeklődőknek egy denevérleső, sünkereső eseményt. Denevérfelmérésünk során négy faj 26 egyedét sikerült megfogni és bemutatni a látogatóknak. Az este során főleg rőt koraidenevéreket fogtunk, de hálóba akadt közönséges törpedenevér, fehérszélű törpedenevér és szoprán törpedenevér is. Közel 70 fő vett részt és ismerhette meg a denevérek életmódját és védelmük lehetőségeit a Debreceni köztemető dísztavának környékén. Köszönjük Imre Kornél, a Bakonyi Denevérvédelmi Alapítvány denevérkutatójának munkáját!

Szakál László

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI HELYI CSOPORT

Helyi csoportunknak kisszámú, de annál lelkesebb csapatát a költések lekötésén túl a második Természetismereti Tábor leszerzése, lebonyolítása kötötte le leginkább. Az évek alatt lassan, de biztosan bővülő számú odúink és költőládáink szép számmal „termelték” a védett és fokozottan védett fajokat. A Kunszentmártontól Tószegig, valamint a Jászkarajenői gyepek Natura 2000 területén kihelyezett, költést segítő eszközeinkből közel 150 vércse, szalakóta, füleskuvik és erdei fülesbagoly kezdhetette meg életét, de több ládánkban is sikeresen költöttek gyöngybaglyok Kunszentmárton környékén és Jászteleken is. Csoportunk második Természetismereti Táborra ismét azzal a céllal szerveződött meg, hogy a környékbeli gyerekeknek megmutassuk, van mit látni, és van még mire vigyázni az Alföld közepén is. Madarásztunk, rovarásztunk, ha-

Csoportfotó a Természetismereti Tábor résztvevőiről, középen Pálincás Csaba János (fotó: Helyi csoport archívum)

lásztunk, növényekkel ismerkedtünk, kézműveskedtünk, odút készítettünk, játszottunk, szóval egy igazán tartalmas és színes hetet tölthetett el velünk az a 20 gyermek, aki minket választott augusztus közepén. Köszönet minden lelkes tagtársunknak, akiknek ezeket az eredményeket köszönhetjük!

Pálincás Csaba János

KISALFÖLDI HELYI CSOPORT

Az év második felét a szokásos gyurgyalag- és partifecske-felmérésekkel indítottunk. Az Actio Riparia program keretében a Rába menti természetes partfalán kívül 25 kavics-, illetve

50 éves a Kisalföldi Csoport rendezvény – csoportkép (fotó: Kis István)

Csoportkép Chitucon (fotó: Pitó Andor)

VI. Fehértói Madarász Utánpótlás Tábor (fotó: Nesztor Karolina)

homokbányát meglátogatva mértük fel a megyei partifecske-állományt, ebből két helyszínen végeztünk jelölőgyűrűzést, Győr-Erdőtelepen és Halászin, utóbbin egy francia tévécsatorna riportere is figyelemmel kísérte a munkánkat. Az idei nyár újdonsága, hogy – a nagy fokú érdeklődésnek eleget téve – az elmúlt évekkel ellentétben nem két, hanem már három héten is lehetőségük volt a fiatal természetkedvelőknek velünk táborozni. A Fehértói Madárvártán július 20. és augusztus 9. között a három turnusban összesen 56 gyerek vett részt a tábori programokon. A középső hétre szerveztük a Madarász-utánpótlás-tábort, ahol azok a fiatalok mélyíthették el ornitológiai, gyűrűzési és terepi ismereteiket, akik az év folyamán is aktívan érdeklődnek az ilyen jellegű programok és ismeretek iránt, s akik közül reményeink szerint kikerülnek majd generációjuk aktív önkéntesei. A táborban idén gyöngybagolyládát készítettek a barkácsolós napon. A hét során megoldandó komplex csapatfeladat egy 10 éves vizeslőhely-kezelési terv elkészítése volt, melyet most is sikerült ügyesen megoldaniuk a gyerekeknek. A három tábori hét alatt 54 madárfaj közel 2000 egyedét sikerült meggyűrűzni és megfigyelni, közte egy

szlovák gyűrűs cserregő nádiposztát, de nagy volt az öröm akkor is, amikor a megszokott fajok között egy-egy különlegesebb madár is kézbe került, mint például a sárszalonna, az egerészölyv vagy a fekete harkály.

Augusztus közepén, a legnagyobb nyári forróságban is aktív volt a csapat, hisz a Győr környéki, a szigetközi és a hansági bütykös hatyúk jelölésére is sor került – immáron 11. alkalommal –, ezáltal is növelve annak a lehetőségét, hogy a visszaolvasásokból minél több adatot nyerhessünk. Hat nap alatt összesen 47 fiókat és 24 fejlett madarat láttunk el gyűrűvel, ezenfelül 21 egyedét fogtunk vissza a korábbi évekből, melyek között egy szlovák gyűrűs is volt.

A nyár vége a csoport több tagjának is egy különleges élményt hozott, ugyanis az évek során itthon megszerzett ismereteiket Chitucon, a Duna-deltában található gyűrűzőállomáson eltöltött egy hét alatt tovább bővíthették, miközben a helyi tábor munkájában aktívan részt vettek. Terveink szerint az elkövetkező években még visszatérünk!

Mindemellett hónapokon keresztül készültünk szeptember számunkra egyik legjelentősebb eseményére, a csoport fennállásának 50 éves jubileumi ünnepségére. A szeptember 13-ai rendezvényen megemlékeztünk a kezdetekről, amiben segítségünkre volt Balsay Sándor, Fülöp Tibor és Nagy Lajos tagtársunk, akik az 50 éves MME-tagságért, illetve öt évtizedes madár- és természetvédelmi munkájukért elismerő oklevelet vehettek át. Idén harmadik alkalommal díjaztuk azon önkénteseinket, akik az elmúlt időszakban sokat tettek közösségünkért, a helyi csoport feladataiban aktívan részt vettek, tevékenységüket, hozzáállásukat a vezetőség példaértékűnek ítélte. A jubileumra készült kiadvány átlapozásán túl előadásokat hallgathattunk meg a helyi csoport tevékenységeiről, elért eredményeiről, és egy panelbeszélgetés keretében betekintést kaphattak a résztvevők az előttünk álló évek várható kihívásaiba és a tervezett, megvalósításra váró elképzelésekbe is.

Mikó Ágnes

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI HELYI CSOPORT

A mögöttünk hagyott fél évben számos jelentős programot, eseményt valósítottak meg önkénteseink. Április első hetében három helyszínen, Baj, Dunaalmás és Nyergesújfalu területén hulladékgyűjtési akciót szerveztünk. Összeszedtük a szemetet Nyergesújfalun, kitakarítottuk Pusztamarót környékét, Dunaalmáson a Kőpité-túraköröket, Bajon az MH gyakorlóterét.

Családi nap – Lukács Péter és az érdeklődők (fotó: Csonka Péter)

A napelemeknek köszönhetően... (fotó: Németh Zoltán)

Április 11–13. között madarászaink útja immár negyedik alkalommal vezetett a megye kevésbé ismert, feltárt térségébe, Bokod, Császár, Kocs és Pusztavám község külterületeire. A védett, fokozottan védett természeti értékek felmérésében, ezen belül a feketególya- és rétisas-fészkelőhelyek keresésében 17-en vettek részt. Egy új aktív feketególya-fészkek mellett ellenőriztük az ismert vándorsólyom-, rétisas- és feketególya-párok fészkeit.

Április és június között, továbbá szeptemberben egy-egy napon a Bridgestone Tatabánya Termelő Kft. és a Veolia Hungary Kft. munkatársaival több helyszínen végeztünk munkákat: Tattán a Csever-árok menti kiszáradó láprét kaszálékát hordtuk le, fenékküszöböt építettünk, és összeszedtük az újratermelődő szemetet. A tavaly megkezdett idegenhonos teknőseggedek befogása április elejétől kezdődően három hónapon át zajlott tatabányai önkéntesek segítségével a Csónakázó-tavon. A teknőscsapdák ellenőrzése során 10 őshonos mocsári teknős mellett 34 példány, 13 fajhoz tartozó idegenhonos teknőst gyűjtöttek be, melyek a Fővárosi Állatkerthbe kerültek. Április 19-től május 24-ig tartott a tavaszi madárgyűrűzési tevékenység a naszályi Ferencmajori Madárvártán: 47 faj 836 egyedére került gyűrű, plusz 336 visszafogásunk is volt. A Madarak és Fák Napja programunk csoportvezetésein 449 érdeklődőt fogadtunk.

Június 20–21-én szerveztük a fehérgólya-fiókák 27. megyei bemutatógyűrűzését 17 helyszínen, 660 látogatóval és 44 gyűrűzött fiókéval. Hétköznap sok helyre kijöttek az óvodások, így idén volt a legtöbb látogató a programon, Nagyigmádon például 80 fő érdeklődött a munka iránt.

Támogatónkkal, a Mylan-Viatris Kft.-vel június 21-én a naszályi Ferencmajori Madárvártán tartottunk természetvédelmi családi napot 77 résztvevővel, akik a madárgyűrűzési, madármegfigyelési állomásponthoz mellett játékosan ismerkedhettek meg a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság természeti értékeivel, kapcsolódó természetvédelmi problémáival és az elért eredményekkel. A játékos verseny mind a 19 csapata gazdag ajándécsomaggal térhetett haza. A naszályi Ferencmajori Madárvárta átfogó karbantartására (festés, útfelújítás, épületek karbantartása) mellett, hosszas tervezés után, a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesület 1%-os felajánlásaiból és szabadon felhasználható keretéből kiépítettük és beüzemeltük a napelemes áramellátás-rendszert, mely a mobil házat, a foglalkoztatószületit és a kamrát teljeskörűen ellátja. Itt szerveztük az ötödik Naszályi Madarászutánpótlás-tábort is július 13–19. között 20 fő 10–16 év közötti gyerekek, köztük voltak a komáromi Madarak és fák napja verseny győztesei is. A napi

program gerincét a madárgyűrűzés adta, egy reggel MMM-felmérés zajlott a halastavakon a Turdus applikáció segítségével. Ezt követően július 19-től folytatódott az Actio Hungarica-madárgyűrűzés, majd augusztus 3-tól a klasszikus 35. Hopp Ferenc Madarásztábor munkája indult el. A hét hétig tartó nyári szakmai munkának köszönhetően 86 madárfaj összesen 5129 egyedére került gyűrű. Mind a faj- és egyedszám területén az utóbbi hat év legjobb táborát tudjuk magunk mögött.

A nyár végén, ősz elején összetett élőhelyfejlesztési munkát hajtottunk végre a tatai nagy aggófű (idén 2092 tövet találtunk) termőhelyének élőhelykezelésében a Veolia Hungary Kft. munkatársaival közösen: a bálványfák elleni védekezés-sel, a terület lekaszálásával. Vízügyi szakemberek irányításával helyben lévő alapanyagokból fenékküszöbőket építettünk a Csever-árok keresztasztervényében, hogy a fokozottan védett növényt őrző gyeper regenerációjához feltétlenül szükséges talajvízszintet megemeljük a kis léptékű vízkilépéssel.

Programjainkat a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósággal és a Száz Völgy Természetvédelmi Egyesülettel közösen szerveztük és valósítottuk meg. Köszönjük partnereink, támogatóink, segítőkink – Naszály Község Önkormányzata, Tata Város Önkormányzata, a Vértesserdő Zrt. és az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Tatai Szakasz-mérnöksége, Tatabánya Város Önkormányzata és E.ON Hungária Zrt. – lelkes munkáját!

Bátky Gellért, Csonka Péter és Lippai Károly

NYÍREGYHÁZI HELYI CSOPORT

Június végén kezdődött a 40. Actio Riparia-kutatótábor a Felső-Tisza Szabolcs és Zalkod közötti szakaszán, amely során 2200 partifecs-két láttunk el jelölőgyűrűvel, és több száz, az előző években gyűrűzött madarat sikerült visszafognunk.

A 40. Actio Riparia-kutatótábor csapata – Nagy Tibor, dr. Szép Tibor, Danku János, Danku Annamária, Marx Anita, Kövári Dávid és Dorka Máté (fotó: Nagy Tibor)

A kilencnapos intenzív madárgyűrűző munka nagy része idén is a Tisza Szabolcs és Zalkod közötti szakaszán található partfalnál folyt, ezenkívül egy kenézlő, dőgei és egy Tisza-fűrésztérségében lévő homokbányában is jártunk, ahol szintén jelentős partifecske-populáció fészkel. Hétfős csapataink önkéntesei színvonalas

Szalakótagyűrűzés – Nagy Tibor (fotó: Gilányi Gábor)

közreműködésükkel biztosították a gördülékeny munkát és a jó hangulatot.

Június folyamán egy Nyíregyházához közel eső lápréten, egy villanyvezetéken ülő szalakótáparra figyelt fel egyik tag-társunk. Nem volt tudomásunk a területen kihelyezett mester-séges költőodúról, ezért a madarak nyomába eredtünk, hogy kiderítsük, hol költenek. A több napon át húzódó kutakodás-nak végül eredménye is lett: a faj természetes faodúban tör-ténő költésének első megfigyelése Nyíregyháza térségében, 3 tollasodó fiókéval. Június és július folyamán több alkalom-mal végigjártuk az E-misszió Természet- és Környezetvédel-mi Egyesület önkénteseivel közösen a Nyíregyháza határában húzódó bokortanyás térség természetközeli, gyepekkel tar-kított élőhelyein kihelyezett D odúkat, melyek egy részében a seregélyek mellett idén is búbosbanka, kuvik, füleskuvik és szalakóta költött.

Nagy Tibor

SOPRONI HELYI CSOPORT

A nyári hónapokban évek óta részt veszünk a soproni és kör-nyékbeli iskolák napközis táboroztatásában madárvédelmi előadásokkal. Idén az erdei életközösségek és a lakóhelyünk környékének madárvédelmi feladatai kerültek ennek a fő-kuszába. A vakáció heteiben ezeken kívül közösségi rendez-vényeket nem szervezünk, ez főleg a terepi munka időszaka.

Varsaállítók (fotó: Fekete_Ada)

A vizes élőhelyek madárállományainak sok éve végzett mo-nitoringja mellett több madárgyűrűzési projektben végeztünk jelöléseket Mekszikópusztán. Az ilyenkor vedlő bűtykös hat-tyúk színes gyűrűket kaptak, amelyek közül többet már láttak is a közeli vizes élőhelyeken. A költési időszak utáni kóbor-lások idején a hattyúk mel-lett más vízimadarak gyűrűs egyedeinek azonosítására van lehetőségünk, amelybe csoportunk tagjai mellett bekapcsolódnak osztrák partnereink is. Ezen a nyáron a helyben jelölt nyári lu-dak és hattyúk mellett nagy kócsagokat, gulipánokat, nagy godákat és több sirály-fajhoz tartozó példányokat

Hattyúgyűrűzés a Fertőn – Dombi Luca és Kugler Péter (fotó: Pellinger Attila)

sikerült megfigyelni. A helyi CES-állomáson nádi énekesma-darak gyűrűzését folytattuk a költési időszak után is, ami le-hetőséget nyújtott parazitológiai gyűjtésekre is. Szeptembertől újraindultak a rendszeres csoportgyűlések, ezzel párhüza-mosan folyik a TIT helyi szervezetével közös Breuer György Szabadegyetem előadás-sorozata, amelyet idén dr. Hadarics Tibor nyitott meg Csörgey Titusz életművét bemutató pre-zentációjával. Szeptember végén elindult a limikológia-űrűzés a mekszikópusztai elárasztásokon, a varsarendszer felállításában a Kisalföldi Helyi Csoport önkéntesei is részt vettek.

Pellinger Attila

TISZAVASVÁRI HELYI CSOPORT

A vércséknek jó évük volt, mert a területen igen sok volt a mezei pocok. A legnagyobb számban idén is a vörös vércsék költöttek (206 pár), a legtöbb Görbeháza külterületén, ahol 58 pár repített fiókákat, az egyik pár méretes székelykaput választott az utódok felneveléséhez. Hat költést feltehetően nyestek

A kék vércséknel rendkívül ritka az ötfiókás fészekalj (fotó: Zsiros Sándor)

predáltak. Az utóbbi években a térségben növekszik ezeknek a kisragadozóknak a száma. Sok költést ugyanakkor sikerült megvédeni tőlük. A védelem a fák törzsére körben felszerelt, legalább 70 centiméter szélességű tófoliával, illetve vékony acéllemezzel történt. A vércseláda-kihelyezéseknek köszön-hetően a kék vércséknek is jelentős állománya él Észak-Hor-tobágyon, 77 pár kezdett költésbe idén. Mivel a vörös vércsék elfoglalták a vércseládák nagy részét, ezért a kék vércsék egy része kiszorult a ládatelepekről, és természetes körülmények között 12 pár biztosan varjúfészkekben költött. A költőládák foglalási aránya meghaladta a 100%-ot, ez a matematikai kép-telenség annak köszönhető, hogy a kék vércsék több esetben csókák, erdei fülesbaglyok, vörös vércsék fiókáinak kirepülése vagy ezek elzavarása után kezdtek költésbe.

A régióban 2024-hez ké-pest annak ellenére sem nőtt a szalakóták 105 páros ismert állománya, hogy új odúk is kikerültek. A valószínű ma-gyarázat, hogy már 40 pár fölé emelkedett a csókák állománya az odúban, és számos, az előző években szalakóták által használt odút

Csaknem ezer fióka kapott gyűrűt – színes gyűrűs kékvércse-fióka (fotó: Zsiros Sándor)

is elfoglaltak. A szalakóta csak kivételes esetben képes a nagyobb csókát elzavarni az általa kinézett odúból, viszont a szalakótaodúk röpnílásának 57 milliméteresre csökkentésével a csókák és nyestek is távol tarthatók.

Jó évük volt az erdei fülesbagyoknak is, rekordot jelentő 14 pár költött a ládáinkban, és további 6 párról tudtunk természetes fészekben. Az egyik ládában a 4 saját tojás mellett 3 kékvércse-tojason kotlott az erdefülesbagoly-tojó. Sajnos csak két életképes bagoly és egy vércsefióka kelt a tojásokból. A kék vércse hasonló korú 2 fiókás kékvércse-fészekaljba került, ahonnan később sikeresen kirepült. Tiszaeszlár határában 3 pár füleskuvik is költött egymás közelében. Köszönhetően a területre kihelyezett nagyszámú D odúnak, a szalakóták így néhányat meghagytak a füleskuvikoknak. Kuvikokból 10 pár kezdett költésbe. Két pár költését szalakóták hiúsították meg, egy pár esetében nyest pusztította el a fiókákat. 8 pár gyöngybagolyról volt tudomásom, és nekik köszönhetően még nem ért véget az idei költési szezon, második költésről is tudok. A jól sikerült szezon után rendkívül motivált vagyok, nagy mennyiségben szereztem be odúkészítéshez anyagokat.

Zsiros Sándor

VAS MEGYEI HELYI CSOPORT

Július 7-én befejeztük az állandó ráfordítású gyűrűzés (CES) idei programját a Tömördi Madárvártán: 27 faj 147 példányát gyűrűztük meg, és 17 faj 51 visszafogását rögzítettük. A három legnagyobb számban gyűrűzött madárfaj a vörösbegy (34 pld.), a széncinege (29 pld.) és a barátposzáta (28 pld.) volt. A kezdetek (2004) óta idén gyűrűztük a legkevesebb madarat. 2025. június 14-én visszafogtunk egy macskabaglyot: 2021. október 21-én gyűrűztük fiatal példányként. Az utolsó CES-napon Illés Péter vezetésével a Csányi Alapítvány a Gyermekmekért természetismereti és idegen nyelvi táborának diákjai is részt vettek. Az Országos Széchényi Könyvtárban működő Elektronikus Periodika Archivum és Adatbázis (EPA) is nyilván-

Gólycsalád Zanaton (fotó: Kóta András)

tartásba vette a *Cinege. Vasi Madártani Tájékoztató* köteteit, és 2025 óta a könyvtár ezen keresztül is szolgáltatja kiadványunkat. A 2025. évi, dr. Kóta András által koordinált fehér-gólya-felmérés alapján 228 fészekben 201 pár költött, és 495 fióka kirepülését regisztráltuk. Ilyen sok pár és ilyen sok fióka már legalább 2013 óta nem volt a megyénkben! 11 fészekből repült ki 5 fióka, a sikeres párok fiókaátlaga 3,02 volt 2025-ben. A gyűrűs gólyáink is nagy százalékban újból megkerültek, 20 madarat tudtunk beazonosítani. Egy fészekben (Káld) mindkét gólya gyűrűs volt. 4 madárról derült ki, hogy nem abban a fészekben költött idén, mint tavaly, 11 madár maradt a tavalyi helyén, míg 5 madár most költött először, illetve nem tudtuk, hogy korábban merre költött. A szombathelyi szeméttelen megfigyelt, 36, színes gyűrűs fehér gólya közül 20 volt magyar,

Szombathelyi óvodások Tömördön (fotó: Gyurácz József)

14 osztrák és 2 német gyűrűvel jelölve. Augusztus 1-én 28. alkalommal indítottuk el a Tömördi Madárvárta nyári-őszi Actio Hungarica madárgyűrűző programját, melynek állandó munkatársi feladatait idén is Göncz István látta el. Augusztusban és szeptemberben madárgyűrűzési bemutatókon fogadtunk óvodás és iskolás csoportokat a madárvártán. Idéntől helyi csoportunk is nagyobb figyelmet fordít a középvesztűségű távvezetékek okozta madárpusztulások felmérésére. Sajnos már néhány szakasz bejárása során sok egerészölyvtetemet találtunk az oszlopok alatt, amiről tájékoztattuk az oszlopok madárbaráttá alakítását koordináló Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságot. Ugyancsak idén csatlakoztunk a nemzetközi vöröskánya-programhoz, melynek keretében új fészkelést is találtak tagtársaink Vas vármegyében. Ezúton is köszönet helyi csoportunk tagságának és más önkénteseknek is a programok sikeres megvalósításáért!

Gyurácz József

VESZPRÉMI MEGYEI HELYI CSOPORT

Augusztus 10-én Tapolcán, a Régi temetőben találkoztunk a csoport tagjaival, hogy megemlékezzünk a 150 éve született dr. Csörgey Titusz ornitológusról a sírjánál. Szelle Ernő tagtársunk felidézte a síron lévő előregedett tábla cseréjének szervezését, amelyet ő kezdeményezett és irányított – Lugossy László szobrász készítette az új bronz-táblát. Egy kis koszorút tettünk a síremlékre, majd Árvai Gábor tagtársunk beszélt Csörgeyről. Érdekes, hogy 130 éve kezdett a Madártani Intézetben dolgozni egyetemi hallgatóként. Neki köszönhetjük a

Csörgey szobor, Csopak, 2025. augusztus (fotó: Tóth Szabolcs)

Megemlékezés Csörgey Titusz sírjánál, Tapolcán 2025. augusztus 10. (fotó: Cserép György)

mai mesterséges odúk kifejlesztését is. Augusztus 12-én tagjaink Csopakon, a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság kertjében tettek koszorút Csörgey mellszobrához.

Druzbaczky Ildikó

KUCSMÁS SÁRMÁNY ELSŐ BIZONYÍTOTT

KÖLTÉSE VESZPRÉM MEGYÉBEN

2025. június 1-én Horváth Csaba egy telefonvezetéken éneklő him kucsmás sármányt figyelt meg Tótvázsony külterületén. Másnap a megfigyelési helyen sikerült megpillantanom a sármánytojót. A fiókák kikelése után – az etető tojó mozgása alapján – megkerestem a fészket. Mézontófűtábla melletti, telepített bokorsávbán volt, egy kökénybokor déli oldalágán, 45 centiméterre a talajszinttől, a bokorra felfutó ragadós galaj takarásában. A fészekben 3 fiókat találtam, melyek június 28-án sikeresen kirepültek. Egy záptojás maradt a fészekben. Július elején a bokorsávbán feltűnt egy újabb kucsmássármány-pár, azonban azok költését nem sikerült igazolnunk.

Székelly Balázs és Horváth Csaba

balra: kucsmás sármány fiókás fészke (fotó: Székely Balázs), jobbra: kirepült fiatal kucsmás sármány (fotó: Horváth Csaba)

LEPKÉVÉDELMI SZAKOSZTÁLY

Szakosztályunk országos szinkron éjszakai lepkészbemutatót szervezett az érdeklődőknek július 18–20 között, hogy közelebb hozza a nagyközönséghez az éjszakai lepkék sokszínű

világát. A program során a résztvevők betekintést nyerhettek a fénycsapdázás módszerébe, megismerhették a leggyakoribb fajokat, és megtudhatták, miért fontos ezeknek a rovaroknak a védelme. A szakemberek elmondták, hogy Magyarországon több mint 3500 lepkefaj él, melyek többsége éjszaka aktív. A szervezők szerint a program minden várakozást felülmúlt: sok család, természetbarát és fotós érkezett, és többen jelezték, jövőre is szívesen részt vennének a lepkészéjszakákon.

Szinkronlepkészes Deszken, a Szerb temetőben (fotó: Lajtár Lili)

A szakosztály vezetőjeként június 9-én ellátogattam a Szigetszentmiklóson található Motobutterfly lepkékertbe, mivel közel fél éve partneri kapcsolatot alakítottunk ki a vezető Modróczki Tiborral. Jó volt látni a kertben található fajgazdagságot és a gondos tartási körülményeket. A sétával egybekötött bemutató során szó esett a fajok eredeti élőhelyeiről, a veszélyeztető tényezőkről, valamint a kert működése során felmerült szaporítási és gondozási kihívásokról. A lepkékert célja, hogy minél több érdeklődő élőben is láthassa ezeket a csodálatos állatokat, és a különböző programok elősegíthetik a gyerekek és felnőttek természetvédelmi szemléletformálását, aminek tudatosítását különösen fontosnak érezzük.

Glemba Gábor

RITKASÁGVADÁSZ SZAKOSZTÁLY

Idén jubilált a szakosztály egyik legfontosabb eseménye: 25. alkalommal rendeztük meg a Terepmadarász-találkozót és Madarászfutamot szeptember 4–7. között a Hortobágyon. A rendezvény társszervezője a Hortobágy Természetvédelmi Egyesület és a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság volt. Csütörtökön érkeztek a résztvevők, majd péntek reggel terepi programon vettek részt. Délután volt a hivatalos megnyitó, majd a

Az ifi kategória győztes csapata: Balla Dániel (HTE), Tóth Ábel, Bognár Előd és Király Árpád (fotó: Mészáros József)

A felnőtt kategória győztes csapata: Gál Szabolcs, Bognár Szabolcs és Molnár Márton (fotók: Mészáros József)

A 25. Terepmadarász-találkozó és Madarászfutam résztvevői

szervezők ismertették a futam szabályait. Idén a jubileum tiszteletére rendhagyó módon 25 óras volt a verseny. Este megtartottuk a szakosztály közgyűlését, és itt adtuk át az Év Terepmadarásza díjat is, amelyet Nyúl Mihály vehetett át. Ezt követően előadások hangzottak el Pápua Új-Guinea madarairól, valamint az elmúlt 25 év hazai madarászfutamainak történetéről, és a szokásos Kvízbird vetélkedő sem maradt el. Szombaton reggel elrajtolt a Madarászfutam a Hortobágyi-halastavi kisvasútállomásáról. A 25 óras verseny során a csapatok 175 madárfajt figyeltek meg – köztük olyan különlegességeket is, mint az ázsiai pettyeslile, békászó sas, fakó rétihéja vagy a tüzesfejű királyka. A verseny végén, a rendezvény zárásaként, klasszikus és ifjúsági kategóriában hirdettünk eredményt. Az első, felnőtt kategóriát Bognár Szabolcs, Gál Szabolcs és Molnár Márton, az ifjúságit Bognár Előd, Király Árpád és Tóth Ábel csapata nyerte.

Gallai Zsófia

ÉLŐHELYVÉDELMI SZAKOSZTÁLY

Az idei aszályos nyár is megmutatta, hogy a vízmegtartás kulcskérdés. Dr. Flesch Márton tagtársunk a Sárvíz-völgy északi részének kiváló ismerője, aki az elmúlt évtized csapadékos évjáratának, illetve a különböző csatornák és hajdani medrek működésének megfigyelésére alapozta a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság számára összeállított javaslatát: 170 hektár mocsár és rét telhet meg vízzel (és étellel) mindössze két műtárgy lezárásával Tác határában, bármiféle szivattyúzás vagy árokbetemetés nélkül. Másik felvetéséhez már szükség lesz beruházásra: a Dinnyés–Kajtori-csatorna torkolati műtárgyának kiépítésével szintén jókora, ráadásul védett rétek, nádasok kapnának vizet. A tervet az ős folyamán nyújtjuk be a vízügyi igazgatóság felé.

Nyáron három korábbi helyi védelmi javaslatunk is beért Fejér vármegyében: Székesfehérváron helyi védelmet kapott

egy másodlagos szikes rét, a kis lile hagyományos belterületi fészkelőhelye, illetve egy mocsári kosbornak otthont adó láprét; míg Sukoró határában célegyenesbe fordult egy tóparti fátyolos nőszirmos rét védelme. Ezenkívül jó néhány terület vár védelemre, ezek elindításán túl örömmel segítünk országosan bárkinek, aki ismer értékes, oltalomra váró természeti értéket lakóhelye környékén. A helyi védetté nyilvánításról bő-

A Gödör utcai szikes rét (fotók: Kovács Gergely Károly)

Az Aradi utcai láprét

vebben az MME honlapján a 2025. szeptember 22-én felkerült anyagban olvashatnak.

Szeptember 27-én a szakosztály képviseltette magát az V. Peszéri Fanyűvő Kupán. A homoki tölgyesben az idegenhonos magoncok, suhángok gyökézzel történő eltávolítása volt a feladat. A Fiala Zsuzsanna, Göncz János, Járosi Adrienn, Korda Márton, Kovács Ágoston, Kovács Erzsébet, Kovács Gergely Károly és Siposs Viktória összetételű csapatunk a harmadik helyet szerezte meg 1799 tökéletes kisedéssel, de szakosztályi tagok – Kissné Dóczy Emília és Takács Rita – szorgoskodtak az Erdőmentők csapatában is. A nagyszerűen lebonyolított, jó hangulatú eseményen több olyan dolgot láttunk, amelyet a jövőben saját szervezésű élőhelykezeléseken is szívesen alkalmazunk majd.

Kovács Gergely Károly

MADÁRBARÁT TELEPÜLÉSEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE

A MATELOSZ 2024 tavaszán jött létre, hogy segítse az önkormányzatokat a természetbarát településfejlesztésben. Az alapításkor 27 önkormányzat fogott össze, mára 60 nagyváros, fővárosi kerület és kistépülés csatlakozott. Erre a közösségre azért is büszkéek vagyunk, mert tudomásunk szerint nincs hasonló, biodiverzitásra fókuszáló települési szövetség

Fotók: Kadar Viktor

nemzetközi szinten sem. A 60 önkormányzattól közel 100 személlyel – polgármesterekkel, főkertészekkel, városüzemeltetési és környezetvédelmi vezetőkkel – vagyunk kapcsolatban, akik arra töreksenek, hogy az élővilág védelme is érvényesüljön a településfejlesztésben. Mit jelent ez a gyakorlatban? Például Törökbálinton megosztottuk a város többéves tapasztalatát a biológiai szünyoggyérítésről. Az, hogy az önkormányzatok első kézből kaptak információt arról, hogy ez megvalósítható, és nem is kerül többre, mint a vegyszeres gyérítés, sok településnek adott lendületet. Azóta 40-50

Egyesületünk főállású munkatársait a budapesti Központi Iroda koordinálja. Kollégáink jelentős része azonban nem itt, hanem országszerte elszórtan dolgozik. A fővárosban az ügyvezető igazgató, a természetvédelmi, a társadalmi kapcsolatokért felelős, a gazdasági és a helyi csoportok feladatait szervező osztályok kollégái tevékenykednek. Az MME szervezeti felépítéséről és a működésünket szabályozó dokumentumokról is tájékozódhat a honlapunkon (mme.hu > Szervezet).

KERECSENSÓLYOM-VÉDELMI PROGRAM

Az előző évhez hasonlóan a LIFE SakeRoads pályázat keretében tovább folytattuk a kerecsensólymok GPS-nyomkövetését, különös tekintettel a pusztulási okokra: idén öt mintaterületen, 17 territóriumban 47 fiatal madár kapott jeladót. A tavalyi jelölt 22 madárból mindössze 1 élő példány jeladója ad adatokat, 1 példányt befogtak és solymászati célból eladtak Líbiában, 4 példány pedig eltűnt, elsősorban az orosz–ukrán háborús régióban tapasztalható GSM- és GPS-adatszolgáltatási problémák miatt. A további 16 példány bizonyítottan elpusztult, igazolva, hogy milyen magas halálozási aránnyal kell szembenézniük a madaraknak. Az idei évben jelölt fiatalok nagy része a kirepülést követően is hazánkban maradt az ország több részén megerősödött mezeipocok-állománynak köszönhetően. A cikk írásakor közülük 40 még biztosan életben volt, 5 pusztult el (4 Magyarországon, 1 Romániában került meg), 1 madarat illegálisan befogtak Egyiptomban, 1 madárról pedig rövidebb ideje nincs információnk (szintén a háborús övezetből); 2-2 példány áramütés és éhezés miatti legyengülés, 1 pedig ragadozó zsákmányolásaként került kézre. Az itthon elpusztult 4 példányból 2 az MME kutyás keresőegységének köszönhetően került meg. Az életben lévő madaraktól jelenleg 33 Magyarországon, 3-3 Szerbiában és Romániában, 1-1 Ukrajnában és Görögországban tartózkodik.

Ismeretlen elkövetők egy fokozottan védett fiatal kerecsensólymot lőttek meg sorétes puskával Hortobágy térségében. A bolgár gyűrűs madarat a helyi természetvédelmi őrszolgálat megtalálta, majd a Fővárosi Állat- és Növénykertbe szállították szilánkosra tört szárnyal és sérült lábbal. Állapota hosszú hetek állatorvosi kezelésének és ápolásának köszönhetően stabilizálódott. A Mónika nevű fiatal tojót idén engedték szabadon Bulgáriában a visszatelepítési programjuk részeként. Az eset azért különösen szomorú, mivel Bulgáriában 2006-ra

önkormányzat érdeklődött, és több helyen elindult az átállás. Volt, ahol az utolsó pillanatban sikerült leállítani a kémiai gyérítést, amikor az időpontot kihirdető szórólap már a postaládákban volt. Törökbálintot azóta felkérték, hogy legyen európai tudásközpont mint peszticidmentes város, mivel a zöld területeiken sem használnak vegyszereket. A MATELOSZ továbbra is várja (matelosz.hu) azoknak az önkormányzatoknak a jelentkezését, melyeknek fontos a természettel összhangban történő fejlesztés.

Márta Krisztina

a kerecsensólyom költő állománya teljesen kipusztult, az éves visszatelepítésének 2011-es megkezdését követően az első költő párt csak 2018-ban jegyezték fel újra. Magyarországon az 1980-as évek óta legalább 23 kerecsensólyom pusztult el illegális lövés következtében.

Az MME méreg- és tetemkereső kutyás egysége, amely jelenleg a LIFE projekt keretében dolgozik, a Grasslandbirds projekt hazai és szerbiai partnereinek mutatta be a terepi keresést szeptember 19-én Tiszaalpár térségében, ahol a kutyás egység a korábbi években több alkalommal is sikeresen tárt fel illegális mérgezéses eseteket.

A SakerRoads LIFE program keretében az MME egy interaktív mobil kiállítóbuszt alakított ki, a RaptorMobilt, amely egyre aktívabban járja az észak-magyarországi régió oktatási intézményeit, és rendszeresen megjelenik különféle rendezvényeken is. Többek között egy interaktív VR-játék segítségével megtapasztalhatjuk egy kerecsensólyom vagy egy parlagi sas röptét, a busz tetején található kilátóból megfigyelhetjük a környék madarait, mikroszkópokkal köpetelemzést végezhetünk, vagy a kerecsenes társasjáték során egy tojó kerecsensólyom szerepébe bújva élhetjük át a fiókanevelés kihívásait. A kiállítás minden korosztály számára tartogat felfedeznivalót.

A Magyar Krónika tévéstábja is meglátogatott bennünket. Az elkészült epizódban a nézők betekintést nyerhetnek egy sérült kerecsensólyom rehabilitációjába a Sasközpontban, valamint részesei lehetnek egy parlagi sas gyűrűzésének a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság területén. Az epizód visszanezhető online, a link megtalálható a projekt weboldalán és Facebook-oldalán egyaránt.

A projekt alakulásáról és legfrissebb eseményeiről a kerecsensólyom.hu weboldalon, valamint a Facebook-oldalon (facebook.hu/LIFESakerRoads) számolunk be.

ÉRDEKES MADÁRFÉSZKELÉSEK

szerkeszti: Haraszthy László

EGERÉSZÖLYV SIKERES KÖLTÉSE NAGYFESZÜLTSGŰ OSZLOPON, MEZEI VERÉB TÁRSASÁGÁBAN

Pest megye déli részén 2025-ben egy egerészölyvpár nagyfeszültségű vezeték oszlopára, a talaj felett 8 méterre rakta a fészket, és sikeresen költött. A fészkekben a 2 fióka és egy záptojás mellett két zsákmányolt mezei hörcsög volt. A szakirodalom négy hasonló esetet említ: 2001-ben a Gerecsében egy 120 kV-os vezeték oszlopán lévő fészektálcára rakott fészkekben költött egerészölyv; 2007-ben Biharnagybajom határában figyelték meg egy egerészölyvpár sikeres költését, szintén egy 120 kV-os távvezeték oszlopán; ugyancsak 2007-ben Karcag térségében egy 750 kV-os vezeték oszlopán is fészkeltek egy pár; legutóbb pedig 2016-ban Törökszentmiklósnál fészkeltek egy nagyfeszültségű távvezeték oszlopán egy pár egerészölyv.

Az idén dokumentált költés érdekessége, hogy a fészkek felső részétől mintegy 20 centiméterrel lejjebb, a fészkek ágai közé egy mezeiveréb-pár rakott fészket. Köztudott, hogy elsősorban a sík vidéken költő ragadozó madarak fészkeiben, kiváltképp a nagy méretű sasfészkek alsó szerkezetében esetenként verebek és seregélyek is költenek. Ennek elsődleges oka, hogy a ragadozó madarak közvetlenül a fészkek mellett nem vadásznak, és a kisebb madarak számára a közvetlen közelükben történő fészkelés védelmet jelent más – tollas és szőrmes – ragadozók ellen. Emellett az ilyen módon fészkelő madarak,

Fotó: Papp Ferenc

Fotó: Rozgonyi Sándor

ág tövébe épült 1,1 méter magasan. Május 30-án Papp Ferencel ellenőriztük, a sármány 3 tojásan kotlott. Június 9-én ismét megnéztem, a fészkek üresek voltak.

Rozgonyi Sándor

Szerkesztői megjegyzés: A sármányfajok egy része kizárólag a talajon költ. Ilyen például a nádi sármány, míg a sövény vagy kucsmás sármány a talaj felett, elsősorban bokrokra rakja fészket. A citromsármány átmenetet képez közöttük, mivel az rendszerint a talajon alakítja ki a fészket, néha azonban maga is bokorban neveli fiókait.

FÜSTIFECSE-FÉSZKÉBEN KÖLTŐ HÁZI ROZSDAFARKÚ

Szüleim nagykanizsai madárbarát kertjében lévő, szerszámoknak használt faházban évek óta költ egy pár füsti fecse. 2025 tavaszán azonban a korábban költésbe kezdő

Fotók: Simon Gábor

Fotó: Bagyura János

jelen esetben a mezei verebek, megtanulnak úgy viselkedni, hogy a fészkek nagyobb termetű lakója ne jelentsen veszélyt számukra. Az említett egerészölyvfészkek egy szántóföld közepén helyezkedik el, és a térségben található egyéb költési lehetőségek ellenére ez az egy pár mezei veréb az ölyvek fészket választotta költésre, ami végül jó döntésnek bizonyult, mert azok is sikeresen kireptették fiókaikat.

Bagyura János

GALAGONYASARJON FÉSZKELŐ CITROMSÁRMÁNY

2024. május 27-én Karancsalján, a futballpálya mögötti me-redek, kopár, ritkás, idős galagonyabokros domboldalon madárfészkek felkutatását végeztem. A földút mellett haladva felfedeztem egy fészket laza galagonyasarj-bokorban, amelyet akkor töviszúró gébcisének gondoltam. Közelébe érve, a kotló madár elrepült. Ránézve a fészkekre, meglepetésemre abban citromsármány 3 tojását fedeztem fel. A fészkek „törzs” mellé,

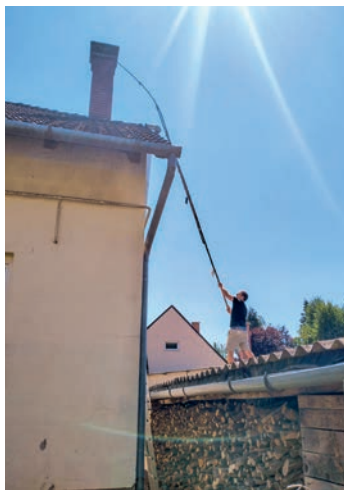
házirozsdafarkú-pár elfoglalta a tavalyi fecsefészket. A füsti fecseké azonban nem adták fel megszokott helyüket, és építettek maguknak egy új fészket, amelyben sikeresen felnevelték fiókaikat.

Simon Gábor

Szerkesztői megjegyzés: A házi rozsdafarkúról közismert, hogy szívesen elfoglal minden olyan alkalmatosságot, amelyre fészket tud építeni. Rovatunkban már sok érdekes helyen fészkelő házi rozsdafarkúról adtunk hírt, és várjuk a további beszámolókat is.

GYÖNGYBAGOLY KÖLTÉSE KÉMÉNYBEN

Csokonyavisontán 2025. augusztus 8-án az alkonyati órákban fedeztem fel szomszédunk egyik használaton kívüli, 12 méter magas kéményén kolduló fiatal gyöngybaglyokat. Már korábban is hallottuk őket a közelben, de nem tudtuk pontosan, hol költenek. Másnap sikerült megfigyelni, ahogy a kéményből bújnak elő az öreg madarak, ezután pedig sorra megjelentek a fiatalok is. Okkal merül fel az emberben a kérdés, hogy vajon mi szolgálhatott a baglyoknak költésük alapjául bent egy ekkora kéményben. A válasz egészen bámulatos! Előző évben ugyanis hemzszegtek nálunk a lódarazsak, melyek röptét követve azonosítottuk be akkoriban a

Fotók: Kálnai Levente

kolónia helyét ebben a kéményben. Most viszont egy gyöngybagolypár és legalább 4 fiatal gyöngybagoly repült ki belőle. Ezután a kémény belsejéről egy hosszú bambuszrúdra rögzített endoszkóp segítségével, a szomszédos fatároló tetejéről sikerült felvettél készítenem. Körülbelül 70 centiméter mélyen valóban ott volt egy elhagyott lódarazsfészek, mely a kéményt teljesen eltömítette, így biztosítva a gyöngybaglyok költésének alapját.

Kálnai Levente

KÉK- ÉS VÖRÖSVÉRCSE-FIÓKÁK EGY ODÚBAN

2024. július 7-én Solt-Járápusztán egy fasorban kihelyezett szalakóta-költőládákat ellenőriztünk, illetve fiókákat gyűrtünk. Egy természetes gyeppel és egy lucernatábla közötti akác-fasorban, az egyik ládában 2, tokos kékvércse-fióka mellett egy velük azonos korú vörösvércse-fiókat is találtunk. A fasor

Fotó: Haraszthy László

mintegy 100 méteres szakaszán 5 költőláda van, melyek közül 3 egymástól 10-10 méterre helyezkedik el. Ezek közül a középsőben költöttek a kék vércsék; a 3 tojásan május 28-án egy kékvércse-tojót kotlott. Utóbb kiderült, hogy csak kettő volt kékvércse-tojás, egy pedig vörös vércséé. A szomszédos odúk közül háromban június végén szalakótafiókaikat gyűrtünk, egy ötödik odúban pedig 2 vörösvércse-tojás volt, de azt elhagyták a szülők. Nem zárható ki, hogy a sikertelenül költő vörös vércsétől származott az a tojás, amelyből a kikelt fiókat a kék vércsék nevelték. Azt viszont nem tudjuk, hogy vörös vércsék mikor rakták még le a tojást, még a kék vércsék odúfoglalása előtt, vagy akkor, amikor a kéknek már tojásai voltak.

Haraszthy László és Berdó József

ÖKÖRSZEM FÉSZKELÉSE NYARALÓBAN

Mártélyon, a Tisza-holtágnál lévő nyaralóban egy érdekes ökörszemfészkelést találtam. Az ökörszem pár egy beton tartóoszlopra rakta a fészket, amelyhez nem építettek „kapaszkodót”,

Fotó: Horváth-Műhauser Gábor

minden bizonnyal azért, mert az oszlop széléről etetni tudták a fiókákat anélkül, hogy a fészekbe kellett volna kapaszkodniuk. A költés sajnos nem lett sikeres, mert ismeretlen okból egyesével az összes fióka elpusztult egy hét alatt. Pontos fiókaszámot nem tudtam megállapítani, de legalább ötven voltak.

Horváth-Mühlhauser Gábor

SZÉNCINEGE ÉRDEKES FÉSZKE

2024. április 13-án Karancslapujtő (Nógrád megye) határában, a Fektőn, 1,5 hektáros telepített nemes nyáras közepében egy általam kihelyezett odú lakottságát ellenőriztem. A törzsön 1,6 méter magasan levő, B típusú PVC-odú azonban üres volt. Április 22-én újra belenéztem, és meglepődve láttam, hogy abban 2 tojás van a csupasz aljzaton. A fészkeknek csak a pereme készült el (koszorú alakú), de ez sem kapcsolódott szorosan az aljzathoz, közte ujjnyi vastagságú hézag maradt. Így a tojások simán alá tudtak gurulni, most is ez történt. Április 29-én ismét ellenőriztem, a széncinegetojó 8 tojáson kotlott, a fészkek nem épült tovább. Május 12-én ránéztem az odúra, rögtön feltűnt, hogy meglehetősen oldalra dőlt helyzetbe rakta vissza valaki. Óvatosan leemeltem a helyéről, ugyanúgy ferdén tartva belenéztem: a tojások egy csomóban, részben a fészkek pereme alatt voltak, és elhagyottnak bizonyultak. Bár meglehetősen ritkán – három alkalommal –, de már korábban is találtam ilyen széncinegefészkeket.

Rozgonyi Sándor

VASKÁLYHÁBAN FÉSZKELŐ SZÉNCINEGE

2025. június közepén egy Kocsér határában álló, elhagyott tanya az elszállításra váró romos tűzhely hamuzójába láttam beszélni egy madarat. Nagyon kíváncsiá tett, hogy mit ke-

Fotó: Utasi Imre

reshet ott a költési időszakban. A rozsdás ajtót kifesztítve meglepetésemre abban egy 9 fiókából álló széncinegecsaládot találtam.

Utasi Imre

VÖRÖS VÉRCSE KÖLTÉSE EGY LEGELŐ KÖZEPÉRE KIHELYEZETT ODÚBAN

2025. július 8-án a Tápió-vidéki Helyi Csoport Nagykáta-Erdőszőlő külterületen lévő szalakótaodú- és vércseládatelepén végeztünk fiókagyűrűzést dr. Kováts Dávid gyűrűzővel. Egy, a

Fotó: Lengyel János

legelő közepén, akácoszlopra kihelyezett odúban 2, kirepülés előtt álló vörösvércse-fiókát találtunk. A többi fióka már valószínűleg elhagyta az odút.

Lengyel János

Szerkesztői megjegyzés: Tagtársaink szerte az országban ezres nagyságrendű, vércséknek és szalakótáknak is alkalmas odút helyeztek ki. A vörösvércsék ezekben szívesen költenek függetlenül attól, hogy az odú egy fasorban vagy éppen a villanyvezeték tartóoszlopán van. Jelen esetben azonban egy viszonylag alacsony, a legelő közepén lévő, sokkal inkább szalakótának való odúban telepedtek meg, ami jól mutatja, hogy a vörösvércsék számára mennyire hiányoznak a biztonságos költéshez szükséges szarkafészkek. Odúk teleményes kihelyezésével viszont segíthető a vörösvércsék megtelepedése.

ZAJOS MŰHELYBEN FÉSZKELŐ HÁZI ROZSDAFARKÚ

Egy házirozsdafarkú-pár befészkelte az egri közlekedési hatóság műszakvizsga-csarnokának egy vágatába. Egy ilyen csarnok nem a nyugalom szigete, mivel ott sokszor bögetik

Fotók: Barta Levente

a járművek motorját, kalapálnak, zajonganak, amit a négy fal még fel is erősít. Ennek a párnak azonban nem szegte kedvét a zavarás, a 4 fiókát sikeresen kirepítették.

Barta Levente

ÉRDEKES MADÁRMEGFIGYELÉSEK

szerkeszti: Hadarics Tibor

A következőkben rövid áttekintést szeretnénk nyújtani a 2025. július 1-től szeptember 30-ig terjedő időszak legérdekesebb hazai faunisztikai megfigyeléseiből. Az itt következő – Magyarországon jórészt nagyon ritkán előforduló – madárfajok adatainak nagy része a Nomenclator Bizottság által hitelesítendő, ez viszont a legtöbb esetben még nem történt meg, ezért az előfordulások pontos időpontjait nem közöljük.

JÚLIUS

A hónap közepén a Duna halászteleki szakaszán, az ott lévő zátonyon négy öreg kenti csért 1 figyelték meg (Zsoldos Cs. és társai).

Fotó: Zsoldos Csaba

AUGUSZTUS

A hónap első hetében a Tisza-tó tiszaderzsi részén egy ékfarkú halfarkast (Mészáros J.), a balmazújvárosi Nagy-sziken pedig egy öreg kenti csért láttak (Tar J. és mások). A hónap közepén egy zöld színes gyűrűvel (is) jelölt fiatal/átszíneződő halászsirály tűnt fel a Hortobágyi-halastavon (V. tó), de a gyűrű feliratát sajnos nem sikerült leolvasni (Kecskés J. és mások). Augusztus harmadik hetében egy öreg rozsdás nádiposzátt fogtak és gyűrűztek Szántódon (Kiss B. és társai) 2, a bala-tonfenyvesi zátony közelében pedig egy világos és egy sötét színváltozatú ékfarkú halfarkast figyelték meg (Németh F. és társai) 3 4. A hónap utolsó hetében egy öreg, vedlő ázsiai pettyeslile tűnt fel a Hortobágyi-halastó V. töegységén (Tar J. és mások), illetve ugyanitt ismét látták az átszíneződő halászsirályt (Tar I. és társai), a hónap végén pedig egy öreg ékfarkú halfarkas került szem elé Baja mellett a Dunán (Tamás Á.).

Fotó: Kiss Bence

Fotó: Németh Ferenc

Fotó: Németh Ferenc

SZEPTEMBER

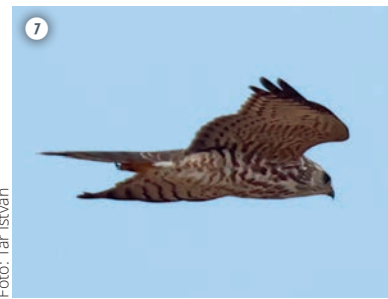
A hónap legelején valószínűleg a Hortobágyi-halastavon korábban már látott színes gyűrűs halászsírály került ismét szem elé a nyíregyházi Szelkő-tavon, de a gyűrűjét most sem sikerült leolvasni (Simay A.). Az év talán eddigi legnagyobb madártani szenzációja, hogy egy pár kuhi költött Hódmezővásárhely keleti határában (Erzsébet) 5, a madarak a négy lerakott tojásból kikelt két fiókát neveltek és repítettek (Horváth É., Solt Sz., Őze P.). Szeptember első hetében egy berki nádiposztát fogtak és gyűrűzték a Sumonyi-halastónál (Radnai M. J. és társai) 6, a Tisza-tó Valki-mendencéjében egy átszíneződő, sötét színváltozatú ékfarkú halfarkast (Kókay B.), a hortobágyi Macskatelek közelében egy fiatal kis héját (Tar I.) 7, a balatonfenyvesi zátonymnál egy öreg és egy átszíneződő ékfarkú halfarkast (Németh F.) 8, a Hortobágyi-halastónál (Csibrány B.), majd másnap annak Bivalyos nevű részén, illetve a Gyökérkúti- és a Csécsi-halastónál egy ékfarkú halfarkast (Emri T., Zöld B. M.) figyeltek meg, de ebben az időszakban ismét szem elé került a Hortobágyi-halastó V. taván az ott már korábban is látott öreg ázsiai pettyeslile (Magyar P. és sokan mások). Szeptember második hetében a Balatonnál több helyen is láttak ékfarkú halfarkast, így Balatonfenyvesen (Magyar P.) 9, Szántódon (Koleszár S.; Gál L.) 10, Csopaknál (Nagy D.), Balatonlellén (Nyakacska E.), sőt a szántódi komp mellett egy alkalommal kettőt is (Kocsis Zs.). Ékfarkú halfarkas a balatoni megfigyeléseken kívül ebben az időszakban a Tisza-tó poroszlói részén (R. Adams) és a Hortobágyi-halastavon (Tar I. és társai) is szem elé került. A hónap második hetében a Halásztelek előtti Duna-zátonymnál egy átrepülő (és intenzíven szóló) sarkantyús pityert (Pethő J., Zsoldos Cs.), Oroszlány felett pedig két délkelet felé húzó fakó keselyűt láttak (Mészáros J.). Ugyanebben az időszakban egy öreg berki nádiposztát fogtak és gyűrűzték az Ócsai Madárvarrán (Borbély P.) 11. Szeptember harmadik hetében Mogyoród felett egy átrepülő (Csiszár N.), Csongrád közelében pedig egy magasfeszültségű oszlopon ülő fakó keselyűt észleltek. Ugyanebben az időszakban Madocsa község határában, annak Dunakömlőd felé eső része felett barátkeselyű került szem elé (Tarczal J.) 12. Ugyancsak a hónap harmadik hetében a Kis-Balatonon, Zalavár határában is láttak egy fiatal ékfarkú halfarkast (Gál Sz.), a balatonszemesi kikötőben pedig szintén egy fiatal, legyengült példányt találtak 13, amely még aznap el is pusztult (Koleszár S.). Szeptember második felében sokszor figyeltek meg egy fiatal ékfarkú halfarkast 14 a Hortobágyon, a Borsósi- és a Malomházi-tavak területén (Tar I. és sokan mások). A hónap utolsó hetében a Kunmadarasi-pusztán egy havasi lilékkel együtt mozgó fiatal cankópartfutót láttak (Borza S.) 15, a Vácszentlászló melletti víztározó közelében pedig egy korábban elpusztult gödény (véltetően rózsás gödény) csont- és tollmaradványait találták (Móricz S.). Szeptember végén a Dinnyési-Fertőn egy fiatal lilebíbics tűnt fel (Bodor G. és sokan mások) 16, a Nagyványi-pusztán pedig egy átszíneződő feketeszárnyú székicsér került szem elé (Zalai T., Szilágyi A.).

Fotó: Őze Péter

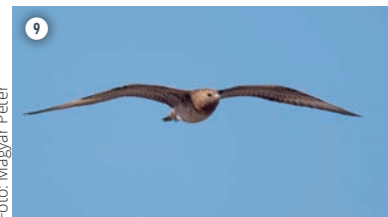
Fotó: Radnai M. J. és társai

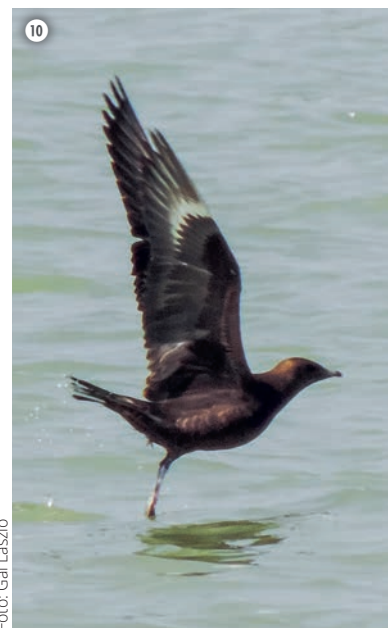
Fotó: Tar István

Fotó: Németh Ferenc

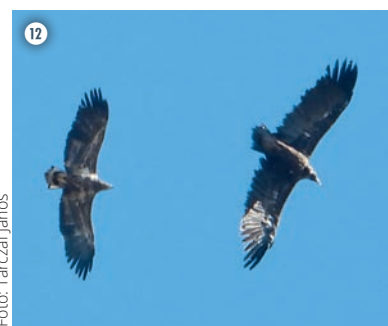
Fotó: Magyar Péter

Fotó: Gál László

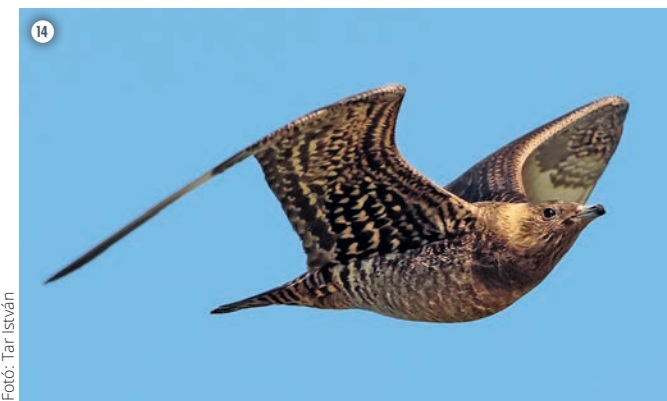
Fotó: Borbély Péter

Fotó: Tarczal János

Fotó: Koleszár Sándor

Fotó: Tar István

Fotó: Borza Sándor

Fotó: Bodor Gábor

Köszönet illeti a madarak megfigyelőit, hogy adataikat közkinccsá tették. Kérjük, hogy – amennyiben eddig még nem kerítették erre sort – a megfigyelések részletes dokumentációját mielőbb juttassák el a Nomenclator Bizottság titkárához (Gál Szabolcs, e-mail: nomenclator@birding.hu). Az itt felsorolt adatok nagyrészt az érdekes megfigyeléseket közlétező www.birding.hu, illetve a www.rarebirds.hu internetes oldalokról származnak.

A karácsony a szívből jövő ajándékok ideje!

Ha online vásárol az ünnepekre, most nemcsak szeretteinek szerezhet örömet, de a természetet is támogathatja – anélkül, hogy egyetlen forinttal többet költene.

Elég, ha letölti az **Adjúkössze Webshopadomány** bővítményt, és az elköltött összeg néhány százaléka automatikusan az **MME természetvédelmi munkáját** segíti.

Köszönjük, ha az ünnepi készülődésben ránk is gondolt!

Legyen ez az Ön karácsonyi ajándéka a madaraknak és természetnek!

adjukossze.hu

webshopadomany

powered by FaniMani

webshopadomany.adjukossze.hu/magyar-madartani-es-termeszettvedelmi-egyesulet/

ÉRDEKES MADÁRMEGKERÜLÉSEK

szerkeszti: Karcza Zsolt és Lukács Katalin Odett

Az elmúlt időszakban a Madárgyűrűzési Központba beérkezett, kiegészített (gyűrűzési adattal együtt lezárt) megkerülésekből válogattunk. A külföldön gyűrűzött madarak adatainak kiegészítése rövidebb-hosszabb időt vesz igénybe, így jelen válogatásban is található néhány korábbi megkerülési adat, amelyeket az elmúlt hónapokban zártunk le. A gyűrűzők, megfigyelők, megtalálók vagy adatközlők nevét technikai okok miatt nem minden esetben és teljes terjedelemben tudjuk feltüntetni. A közölt eredmények tájékoztató jellegűek, és a 2025. szeptemberig beérkezett adatok alapján készültek.

A térképeken látható jelek közül a piros körök a Magyarországon gyűrűzött és külföldön megkerült madarak megkerülési helyei; a kék háromszögek a Magyarországon megkerült külföldi gyűrűs madarak gyűrűzési helyei; a fekete vonal pedig a leírt madár gyűrűzési és megkerülési helyét köti össze tájékoztató jelleggel, nem a madár mozgását mutatja (a nyíl a megkerülési helyre mutat).

A madárfajok sorrendje – szerkesztési okok miatt – nem mindenhol követi az aktuális rendszertani sorrendet. Az MME-honlap mme.hu > Tudástár > Magyarország madarai oldalán az egyes madárfajok naprakész gyűrűzési eredményei böngészhetőek: gyűrűzési összesítések, a jelölési és a külföldi vonatkozású megkerülési helyek térképei, valamint a leggyakoribb kézrekerülési okok százalékos eloszlásdiagramjai.

Amennyiben gyűrűs madarat, madártetemet, jelölőgyűrűt talál, fém- vagy színes gyűrűs madarat észlel, kérjük, értesítse a Madárgyűrűzési Központot a ringers@mme.hu e-mail-címen. Így a megkerülési adatok beépülhetnek a hazai madárgyűrűzési adatbankba, és a központ munkatársai a feldolgozás után elküldik önnek a gyűrűzési és megkerülési adatokat egy válaszlevélben.

GÓLYATÖCS

Egy hazai jelölésű, színes gyűrűs gólyatöcsöt figyeltek meg 2025. júniusban és júliusban több alkalommal is Csehország délkeleti részén. A madarat 2023. áprilisban gyűrűzték Seregélyes határában (Fejér vármegye, Nagy Levente). Ez az első, magyar gyűrűs gólyatöcs, amely megkerült Csehországban. Magyarországon eddig 566 gólyatöcsöt gyűrűzték, amelyből 16 madár került meg külföldön. A Kárpát-medencén kívül korábban Franciaországban, Lengyelországban, Németországban és Olaszországban (6 pld.) kerültek meg hazai gyűrűs példányok. Hazánkban mostanáig 12, külföldi gyűrűs gólyatöcs került meg, amelyeket Csehországban, Franciaországban,

Olaszországban (7 pld.), Portugáliában, Spanyolországban és Szerbiában jelöltek. A gólyatöcs hazai fészkelő állománya vonuló, Afrika partjainál és szubtrópusi vizes élőhelyein telel. Március végén, áprilisban érkezik, és augusztusban a többség el is hagyja hazánkat.

GULIPÁN

2025. május végén egy hazai jelölésű, színes gyűrűs gulipánt figyeltek meg Nyugat-Ukrajnában. Ez az első, magyar gyűrűs gulipán, amely megkerült a szomszédos országban. A madarat 2015. augusztus közepén gyűrűzték a Mekszikópusztai Madárvártán (Győr-Moson-Sopron vármegye, Tamás Ádám).

Magyarországon eddig 2162 gulipánt gyűrűzték, amelyből korábban 38 madár került meg külföldön. A Kárpát-medencén kívül Albániában, Bulgáriában (2 pld.), Csehországban (3 pld.) Franciaországban (3 pld.), Hollandiában (3 pld.), Lengyelor-

szágban, Nagy-Britanniában (Anglia), Németországban, Olaszországban (11 pld.), Romániában, Spanyolországban, valamint Afrikában Mauritániában és Tunéziában kerültek meg magyar gyűrűs gulipánok. Itthon eddig összesen 20, külföldi gyűrűs gulipán került meg, amelyeket Bulgáriában, Franciaországban (6 pld.), Hollandiában, Lengyelországban (4 pld.), Olaszországban (2 pld.), Spanyolországban (2 pld.), Szlovéniában és Ukrajnában (3 pld.) jelöltek. A gulipán Euráziában és Észak-Afrikában a tengerpartok és a kontinentális sóstavak mentén költ. Októberben és novemberben délnyugati irányba vonul el, a telet a mediterrán térségben és Afrikában tölti. Tavasszal márciusban érkezik vissza.

ÜSTÖKÖSGÉM

Egy magyar gyűrűs üstökösgémet figyeltek meg 2025. szeptember 12-én Tunéziában, Medenin határában (Sassi Mahdi). A madarat a zöld színű, távcsővel leolvasható jelölőgyűrűje

Fotó: Sassi Mahdi

alapján lehetett azonosítani. A megfigyelt üstökösgémet fióka korában gyűrűzték, 2025 júniusában, a Szeged határában elterülő Fehér-tó egy nádszigetén (Csongrád-Csanád vármegye, Pigniczki Csaba). Ez az első olyan, Magyarország mai területén jelölt példány, amely megkerült Tunéziában.

1908-tól napjainkig több mint 1600 üstökösgémet gyűrűzték Magyarországon, ezek közel egyharmadát 1918 előtt. Ezekből 20 madár került meg a Kárpát-medencén kívül, amelyek felét a Vajdaságban (ma Szerbia) jelölték. Valamennyi kézre került, azaz a madár tetemét vagy a sérült madarat találták meg, a legtöbb vadászat áldozata lett. A megkerült madarakat Bulgáriában, Egyiptomban, Horvátország Kárpát-medencén kívüli területein (3 pld.), Máltán, Nigériában (2 pld.), Olaszországban (11 pld.) és Tunéziában találták meg. A legutóbbi eset 1968-ban volt.

Közel 60 év után a most Tunéziában megfigyelt példány az első olyan, magyar gyűrűs üstökösgém, amely megkerült külföldön, egyben az első, amit a színes gyűrűje alapján, megfogás nélkül azonosítottak az országhatárainkon kívül. 2019-től használnak Magyarországon színes (zöld) jelölést is üstökösgémre az ornitológiai fémgyűrű mellett, eddig 128 fiókára került ilyen jelölés. Itthon eddig összesen 6, egykori jugoszláviai gyűrűs üstökösgém került meg, amelyeket az 1960-as években gyűrűzték a Kárpát-medencén belül. Az üstökösgém Magyarországon kisszámú fészkelő. Hazai állománya hosszú távú vonuló, telelőterülete Észak-Afrika partvidéke, Száhel övi és szubtrópusi területei.

NAGY KÓCSAG

Egy magyar gyűrűs nagy kócsagot figyeltek meg 2025. június 22-én Angliában, Lincolnshire megyében (Baston Fen Nature Reserve, Josh Jones). Ez az első, magyar gyűrűs nagy kócsag, amely megkerült a szigetországban. A madarat fióka korában gyűrűzték, 2024 májusában, Perkáta határában (Fejér vármegye, Király Krisztián).

2008-tól használnak a hazai gyűrűzők piros, távcsővel is könnyebben leolvasható, három- vagy négykaraktes, színes gyűrűket a nagy kócsagra. Az ezt megelőző 100 évben 1374 nagy kócsagot gyűrűzték csak hagyományos fémgyűrűvel, amelyek közül mindössze 38 madár került meg külföldön. 2008-tól több mint 6000 példányra került színes jelölés, amelyek közül eddig 1189 madár került meg, a legtöbbet, 1074-et, megfogás nélkül, a piros gyűrűjük alapján azonosítottak. Közülük eddig összesen 671 példány került meg külföldön, Európa

Fotó: Josh Jones

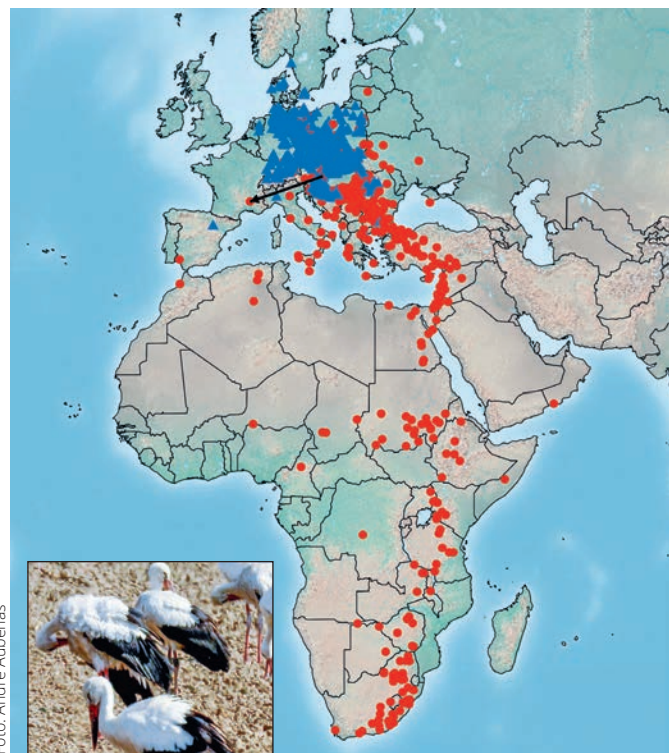
18 országában. A Kárpát-medencén kívül a legtöbb, hazai gyűrűs nagy kócsag Németországban (153 pld.), Franciaországban (136 pld.) és Olaszországban (112 pld.) került meg. A legtávolabb észlelt, hazai gyűrűs nagy kócsagokat Portugáliában (6 pld.) és Spanyolországban (54 pld.) figyelték meg. Európán kívül eddig még nem került meg magyar gyűrűs példány, és a Brit-szigetektől sem volt korábban adat. Az előzőekhez képest viszonylag kevés, külföldi gyűrűs nagy kócsag került meg eddig itthon, összesen 36 példány, amelyek többségét a szomszédos országokban gyűrűzték.

A nagy kócsag, a hazai természetvédelem címermadara, a ma már kevésbé használt ötforintos érme hátoldalán is szerepel. A múlt század első felében a kipusztulás szélére sodródott, majd az állami és civil természetvédelem erőfeszítéseinek köszönhetően lassan stabilizálódott az állománya. Az utóbbi évtizedekben jelentősen elterjedt, és mára viszonylag gyakori fészkelő lett. A Kárpát-medencében megerősödött állományból a folyamatos nyugati irányú terjeszkedésnek köszönhetően számos madár Nyugat-Európában telepedett le. A hazai állomány rövid távú vonuló, de rendszeresen áttelelő példányokat is lehet megfigyelni.

FEHÉR GÓLYA

2025. augusztus közepén egy hazai színes gyűrűs fehér gólyát fényképeztek le Délkelet-Franciaországban (Drôme megye, André Aubenas). Ez az első, magyar jelölésű fehér gólya, amely megkerült Franciaországban. A madarat 2025. júniusban gyűrűzték Kőszegen, a Chernel-kerti Madárvédelmi Mentőközpontban (Vas vármegye, Harsányi Krisztián); a madár a mentőközpontban kelt ki, tartósan sérült gólyaszülőktől. Egy hasonló esetről írtunk a Madártávlat 2025. évi nyári számában: egy szintén Kőszegen jelölt, fiatal fehér gólyát Délnyugat-Spanyolországban figyeltek meg, amelynek szintén eltért a vonulási útvonala a megszokottól.

Magyarországon 1908 óta gyűrűznek fehér gólyákat, eddig több mint 37 ezret, elsősorban fióka korukban. Közülük eddig 753 került meg külföldön, a legtöbbjük a szomszédos országokban, valamint a vonulási és telelőterületeken, egészen Dél-Afrikáig. Néhány példány korábban is megkerült a megszokott délkeleti iránytól eltérően délnyugati irányban:

Fotó: André Aubenas

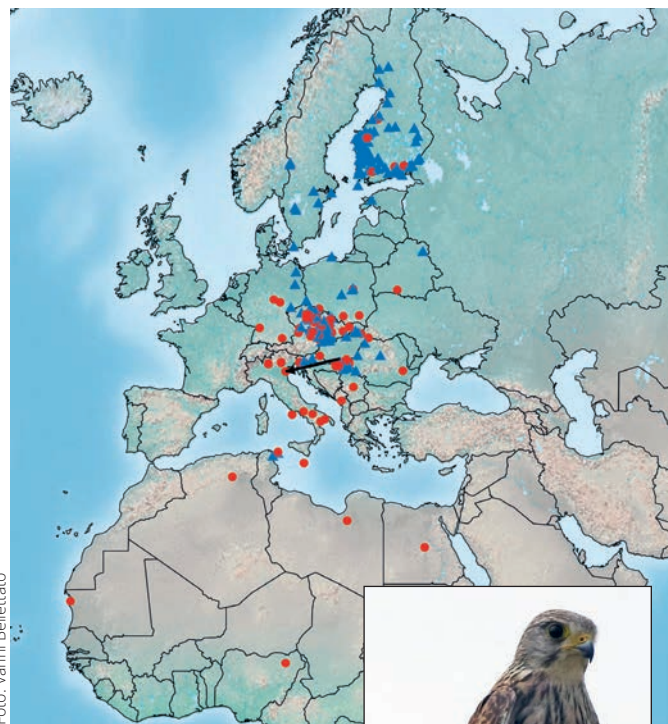
Olaszországban (13 pld.), Máltán (3 pld.), Algériában (3 pld.), Marokkóban és Spanyolországban. Érdekségük, hogy az utóbbi kettő és a Máltán megfigyelt három madár szintén a községi Chernel-kertben nevelkedett, valamint az egyik, Algériában kézre került gólya is repatriált, de öreg példány volt, azt Hortobágyon kezelték és engedték el. A fehér gólya hosszú távú vonuló, telelőterülete Kelet-Afrika Szaharán túli területei, egészen Dél-Afrikáig.

KANALASGÉM

2025 nyarán és ősz elején többször is megfigyelték a jelenlegi legidősebb ismert korú, hazai kanalasgémeket Csongrád-Csanád vármegye több vizes élőhelyén (*Pigniczki Csaba, Mészáros Csaba, Ács Zoltán*). A madarat, amelyről rovatunk már a korábbi években is beszámolt, fióka korában gyűrűzték, 2004. május közepén, a Tömörkény határában elterülő Csaj-tavon (Csongrád-Csanád vármegye, *Halmos Gergő*). Az idén is megfigyelt hím kanalasgém 22 év alatt összesen 84 alkalommal figyelték meg itthon és külföldön. Legtöbbször a dél-alföldi halastavakon és szikes tavakon került szem elé a március és szeptember közötti időszakokban. A határainkon túl Horvátországban és Olaszországban két-két alkalommal, valamint Tunéziában hat alkalommal azonosították a madarat. Az EURING- (European Union for Bird Ringing) adatbank alapján a jelenlegi legidősebb, megkerült kanalasgém 41 évet élt (Hollandia). A kanalasgém hazai állománya rövid távú vonuló, legfontosabb telelőterülete Észak-Afrika partvidékén, a Gábeszi-öbölben található. Kis számban a Szaharán túli területekre is eljutnak, míg egyes fiatal madarak a Kárpát-medencében kisérelnek meg áttelelni.

VÖRÖS VÉRCSE

Egy hazai jelölésű, színes gyűrűs vörösfőcskét figyeltek meg több alkalommal is 2025. május és június hónapokban Olaszországban, a Pó-delta közelében. A madár ott fészkel, és 2

Fotó: Vanni Bellettato

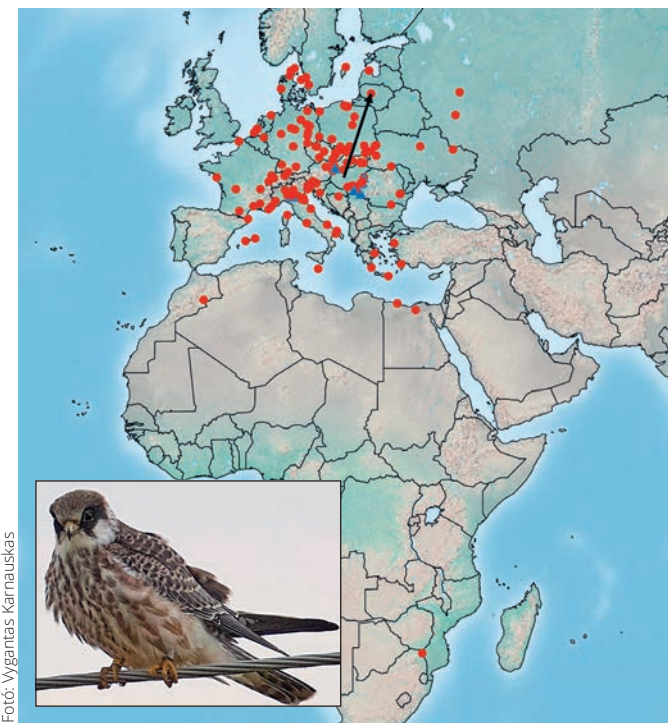
fiókat repített ki sikeresen. A megfigyelt vércsét fióka korában gyűrűzték, 2022. júniusban, Jánoshalma mellett (Bács-Kiskun vármegye, *Mórocz Attila*). Korábban 7, hazai gyűrűs vörösfőcske már megkerült Olaszországban, amelyek közül egyet visszafogtak, a többi valamilyen okból kézre került, azonban a most megfigyelt madár az első, amit megfogás nélkül azonosítottak, és bizonyítottan fészkelőterületet váltott.

Magyarországon eddig 42 499 vörösfőcskét gyűrűzték, amelyből 82 madár került meg külföldön, a legtöbb a szomszédos, valamint a közép-európai országokban. Európán belül, hazánktól a legtávolabb Finnországban (5 pld.) és Máltán, Afrikában pedig Algériában, Egyiptomban, Libiában, Mauritániában, Nigériában és Tunéziában kerültek meg magyar gyűrűs vörösfőcskék. Itthon eddig 182, külföldi gyűrűs példány került meg, amelyeket 14 országban gyűrűzték, a legtöbbet Finnországban (73 pld.), Csehországban (33 pld.) valamint a szomszédos országokban. Ezekon kívül Belorussziában, Észtországban, Lengyelországban (4 pld.), Németországban (4 pld.), Norvégiában (2 pld.), Svédországban (6 pld.) és Tunéziában (13 pld.) gyűrűzött vörösfőcskék kerültek meg eddig Magyarországon.

A vörösfőcske Európában, Nyugat-Ázsiában és Észak-Afrikában elterjedt. A hazai állomány jelentős része elvonul, a telet a Földközi-tenger partvidékén és Észak-Afrikában töltik, de az északi madarak, valamint a hazai fészkelők egy része áttelel a Kárpát-medencében.

KÉK VÉRCSE

2025. szeptember közepén egy hazai jelölésű, színes gyűrűs kék vércsét fényképeztek le Litvániában. Ez az első, magyar gyűrűs kék vércse a balti országban. A madarat fióka korában gyűrűzték, 2025. július közepén, Sárkeresztúr határában (Fejér vármegye, *Fenyvesi László*). Magyarországon eddig 17 151 kék vércsét gyűrűzték, amelyből 178 madár került meg külföldön,

Fotó: Vygantas Karnauskas

Európa 25 országában, valamint Afrikában, a Dél-afrikai Köztársaságban, Egyiptomban (3 pld.) és Marokkóban. A legtöbb, hazai gyűrűs példány a szomszédos országokban (51 pld.), Olaszországban (27 pld.), Lengyelországban (23 pl.), Németországban (16 pld.), Csehországban (12 pld.), valamint Franciaországban (11 pld.) került meg. Itthon eddig összesen 56, külföldi gyűrűs kék vércse került meg, amelyeket legnagyobb részben a szomszédos országokban, valamint Olaszországban (5 pld.) gyűrűzték. A kék vércse a Kárpát-medencétől a Bajkál-tóig a füves pusztákat népesíti be. Hosszú távú vonuló, telelőterülete Afrika déli része.

PARTIFECSCKE

2025. augusztus elején egy dán gyűrűs partifecskét fogtak vissza a Sumonyi Madárvonulás-kutató Állomáson (Baranya vármegye, *Kiss János*). A madarat egy hónappal korábban

gyűrűzték Omø szigetén. Ez az első, dán gyűrűs partifecske, amely megkerült Magyarországon. Korábban 961, külföldi gyűrűs partifecske került meg itthon, amelyek közül a legtöbbet a szomszédos országokban jelölték (757 pld.), a többi további 16 európai országban gyűrűzték, legtávolabb Finnországban (4 pld.), Franciaországban (5 pld.), Norvégiában (5 pld.), Oroszországban és Svédországban (18 pld.). Európán kívül, Izraelben, Marokkóban és Nigériában jelölt partifecskék kerültek meg itthon. Magyarországon eddig 464 097 partifecskét gyűrűzték, amelyből 975 madár került meg külföldön, a legtöbb a szomszédos országokban (821 pld.). A Kárpát-medencén kívül a legtöbb, hazai gyűrűs példány Csehországban (81 pld.), a legtávolabb pedig Máltán (7 pld.), Franciaországban (3 pld.), Izraelben (3 pld.), Finnországban (2 pld.), Törökországban (2 pld.), a Kongói Demokratikus Köztársaságban, Nagy-Britanniában (Anglia) és Tunéziában került meg. A partifecske hosszú távú vonuló, a telet Afrikában, a Szaharától délre tölti.

ÉNEKES NÁDIPOSZÁTA

Egy magyar gyűrűs énekes nádiposzátát fogtak 2025. augusztus 20-án Szaúd-Arábia középső részén, El-Kaszim tartományban (*Abdulmhsn Alreshoodi*). Ez az első, magyar gyűrűs énekes nádiposzát, amely megkerült az Arab-félszigeten. Az idei kelésű, első éves madarat július 19-én gyűrűzték Perkáta határában (Fejér vármegye, *Varga György*). Ez a hatodik, hazai jelölésű madár, amely megkerült Szaúd-Arábiában, korábban 3 szalakóta, 1 kerecsensólyom és 1 fehér gólya kézre kerüléséről érkezett innen hír, a legtöbbjük vadászat áldozata volt. A most

megfogott énekes nádiposzátát egy ideig kalitkában tartotta a megtaláló, és e-mailen rákérdezett, hogy mi legyen a madár sorsa. Kérésünkre a madarat még aznap elengedték.

Magyarországon eddig 70 164 énekes nádiposzátát gyűrűzték, amelyből korábban 16 madár került meg külföldön, Európán belül Belgiumban, Bulgáriában, Csehországban (2 pld.), Dániában, Hollandiában (2 pld.), Lengyelországban, Németországban, (2 pld.), Szerbiában, Szlovákiában, valamint Európán kívül Izraelben és Kenyában (3 pld.). Itthon eddig összesen 44, külföldi gyűrűs énekes nádiposzát került meg, amelyeket részben a szomszédos országokban, valamint Belgiumban (16 pld.), Csehországban (7 pld.), Dániában (3 pld.), Franciaországban, Luxemburgban, Németországban (3 pld.), Norvégiában, Svédországban (4 pld.) és Kenyában (2 pld.) gyűrűzték.

Az énekes nádiposzáta Európa nagy részén elterjedt, Magyarországon gyakori fészkelő. A teljes állomány hosszú távú vonuló, telelőterülete Délkelet-Afrika. Az északnyugati fészkelő példányok délkeleti irányban vonulnak, nyár végén a Kárpát-medencében is nagy számban jelennek meg az átvonuló madarak.

FENYŐRIGÓ

2025. március közepén egy olasz gyűrűs fenyőrigót fogtak vissza Magyarszentmiklós határában (Zala vármegye, *Guter-muth Miklós Endre*). Ez az első, olasz gyűrűs példány, amely megkerült itthon. A madarat 2024. november elején gyűrűz-

ték az olasz Alpok délkéleti részén. Ekkor egy jeladót is kapott, és az olaszországi madárgyűrűző által küldött vázlatos térkép alapján a madár nyáron Svédországban tartózkodott és költött. Korábban 11, külföldi gyűrűs fenyőrigó került meg itthon, amelyeket Belgiumban (2 pld.), Csehországban, Finnországban (5 pld.), Németországban, Oroszországban (Leningrádi terület) és Szlovákiában jelöltek. Magyarországon eddig 5287 fenyőrigót gyűrűztek, amelyből 30 madár került meg külföldön, Belorussziában, Finnországban, Franciaországban (7 pld.), Görögországban, Horvátországban (3 pld.), Németországban, Olaszországban (12 pld.), Oroszországban (3 pld.) és Törökországban. Valamennyi madár kézre került, a legtöbb vadászat során. Az Eurázsia hegyvidéki erdeiben fészkelő fenyőrigó rövid távú vonuló. Az észak-európai állományoknak a Kárpát-medence fontos telelőhelye, de keményebb teleken tőlünk délebbre is vonul.

HÁZI ROZSDAFARKÚ

2025. június közepén egy hat évvel korábban gyűrűzött, him házi rozsdafarkút fogtak vissza Érsekudvarban (Nógrád vármegye, *Szunyogh Balázs*). 2019. március végén helyben jelölték a madarat (*Lukács Katalin Odett*), amely ekkor a tollazati bélyegek alapján legalább két éves volt. Jelenleg ez a legidősebb, hazai jelölésű, megkerült házi rozsdafarkú a hazai madárgyűrűzési adatbankban. Az EURING-adatbank alapján a legidősebb, megkerült példány egy Németországban gyűrűzött

madár volt, amely 11 év után hullott el. A házi rozsdafarkú szinte egész Európában, Ázsia jelentős részén és Északnyugat-Afrikában is fészkel. Rövid távú vonuló, a mediterráneumban tel. Kora tavasszal, hóolvadás után rögtön megjelenik a Kárpát-medencében, de enyhébb teleken számos áttelelő példány megfigyelhető.

Fotó: Szunyogh Balázs

CIGÁNYCSUK

Egy horvát gyűrűs cigánycsukot fogtak vissza 2025. június végén Várpalota határában (Veszprém vármegye, *Forintos Viktor*). A madarat 2023. november elején gyűrűzték a Vrana-tónál (Pakoštane). Ez a második, horvát gyűrűs példány, amely megkerült Magyarországon. Korábban, 2003-ban került kézre az első, horvát gyűrűs példány, amelyet autó ütött

el, valamint ezeken kívül egy olasz gyűrűs madár tetemét találták meg itthon 2013-ban. Magyarországon eddig 15 129 cigánycsukot gyűrűztek, amelyből 3 madár került meg külföldön, Görögországban és Olaszországban (2 pld.), utóbbiak közül az egyik Szardínián. Mindhárom madár kézre került, csak a tetemüket találták meg.

A cigánycsuk Eurázsia nagy területein és Afrika egyes részein is fészkel. A hazai állománya rövid távú vonuló, a telet a mediterráneumban és Észak-Afrikában tölti. Telelőhelyéről igen korán, legtöbbször már március elején visszatérnek az első példányai.

Fotó: Forintos Viktor

– szakmai alapokon, természetes összetevőkkel –

A Vivaldi termékcsalád a vadon élő madarak természetes táplálkozását követi. Keverékeink és cinkeszeletünk magvak mellett rovaralapú összetevőket is tartalmaznak, így a madarak fehérje- és energiaszükségleteit minden évszakban támogatják.

Termékeink röviden:

- ✦ **Téli Madárműzli** – kifejezetten téli körülményekre összeállítva, nagy energiatartalommal.
- ✦ **Energia Madárműzli** – magas energiatartalmú keverék, földimogyoróval és rovarfehérjével, különösen a hideg téli időszakra.
- ✦ **Alapozó Madárműzli** – regeneráló hatású keverék, extra rovarfehérjével és olajos magvakkal.
- ✦ **Vital Madárműzli** – alapkeverék, válogatott magvakkal, napraforgóval és rovarokkal, a mindennapi etetéshez.
- ✦ **Cinke Szelet** – praktikus formában préselt, rovarokkal és magvakkal gazdagított falatok, hálamentes megoldás az egyszerű kihelyezésért.

Miért a Vivaldi?

- ✦ **Természetes, szermaradvány-mentes alapanyagok.**
- ✦ **Rovarfehérjével gazdagított receptúrák.**
- ✦ **Stabil szerkezet, hálamentes kivitel.**
- ✦ **a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület ajánlásával.**

WWW.VIVALDIMADARELESEG.HU

AT/ST BALANCE

SWAROVSKI
OPTIK

SEMMI RÁZ KÓDÁS

SEMMI KÉTELKEDÉS.
SEMMI HEZITÁLÁS.

RÁZKÓDÁSMENTES
KÉPSTABILIZÁLÁS

A KÉZI MEGOLDÁSOK
BIZTOSÍTOTTA SZABADSÁG

AZONNALI ÉLESSÉG.
AZONNALI AKCIÓ.

ÚJ

SEE THE UNSEEN

VILÁGPREMIER A VADLÚDSOKADALMON!